

Mustaqillik huquq demakdir

Нидо

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2013-yil 9-may, №19 (852)

Қадрият

Хотира улугдир, қадр абадий

Инсон ҳаёти абадий эмас, лекин хотираси боқийдир. Яқин ўтмишимизга назар солайлик. Собиқ тузум мафқураси халқни буюк қадрият — хотирасидан жудо қилмоқчи бўлди. Тилмиз, динимиз, урф-одатларимиз, маънавий илмизларимиздан узоқлаштирди. Ҳар бир инсон кўнглида ўз олами, ўз "мен"и яшашини, уни бу туйғудан айририб бўлмаслигини тан олмаси. Биз шу она заминимизда яшаб ўтган, дунё маънавий тамаддунига мислсиз ҳисса қўшган буюк аждодларимизни ҳам унутга бошладик, неча-неча авлодлар улар қолдирган маънавий меросдан бебаҳра яшадилар.

Мамлакатимиз мустақилликка эришган дастлабки кунлардан бошлаб Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида ўзлигимизни англаш, тарихимизни чуқур ўрганиш, буюк аждодларимиз хотирасини эъзозлаш борасида кенг кўламли ишлар амалга ошириб келинмоқда. Ана шундан эзгу сазй-ҳаракатлар самараси туйғайли Жалолиддин Мангуберди, Амир Темури, Мирзо Улугбек, Захириддин Муҳаммад Бобур каби улуг аждодларимиз шахси, уларнинг жаҳон тарихи ва илм-фани та-

раққиетидаги ўрни, халқимиз, Ватанимиз олдидаги хизматлари асл мақомига қайтди. Жадидлик ҳаракати фаоллари, айниқса, Абдурауф Фитрат, Мунаввар қори Абдурашидхонов, Маҳмудхўжа Бехбудий, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов каби юрт тараққиёти йўлида заҳмат чеккан ватандошларимиз, Иккинчи жаҳон урушида немис фашист босқинчиларига қарши Ватан химояси (мустақилликкача бутун СССР ҳудудини Ватан деб билганмиз) йўлида жон олиб, жон берган аждодлари-

миз хотираси абадийлаштирилмоқда, ибратли фаолиятлари ўрганилмоқда.

Бир ярим миллион ўзбекистонлик Иккинчи жаҳон уруши жангҳоҳларида жон олиб, жон берган. Уларнинг 450 минг нафари урушда ҳалок бўлган бўлса, 130 минг нафари бедарак йўқолган. 45732 нафар қашқадарёлик Иккинчи жаҳон урушида қатнашган бўлса, уларнинг 24716 нафарига ўз она юртига қайтиш nasib этмаган.

/Давоми 5-бетда/

Қонун устуворлиги йўлида

Назорат

Она Ватанимиз истиқлолга эришган дастлабки пайтлардаёқ ўзига хос ва ўзига мос истиқлол йўлини танлаб олганлиги-ю, бу йўлни нақадар тўғри эканлигига бугун барчамиз гувоҳ бўлиб турибмиз. Аввало, давлатимиз раҳбарининг ташаббуси ҳамда раҳнамолигида амалга оширилган туб ислохотлар самараси сифатида барча соҳаларга юксалишлар кузатилмоқда. Иқтисодий-иқтисодий ислохотлар самараси ўлароқ, юртдошларимизнинг турмуш тарзи ҳам тубдан ўзгариб, тадбиркору ишбилармонларнинг сазй-ҳаракатлари билан мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳияти юксалмоқда.

Шунингдек, суд-ҳуқуқ соҳасидаги янгилишлар, ҳуқуқий тарғибот тадбирлари туйғайли фуқароларнинг ҳуқуқий маданияти шаклланиб, қонунларга мурожаат қилиш, англаш ва итоат этиш кўникмаси пайдо бўлди. Янада аниқроқ айтиладиган бўлсак, ҳуқуқий демократик давлатнинг бош тамойили қонун устуворлиги эканлигини ҳар бир фуқаро чуқур англаб етмоқда. Қонун устуворлигини таъминлаш эса биринчи навбатда ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар, шу жумладан, прокуратура органларининг ҳам асосий вазифаси ҳисобланади.

Тошкент вилоят прокуратураси органлари томонидан ҳам қонунийлик ва қонун устуворлигини таъминлаш, давлат ва жамият, фуқароларимизнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ҳамда уларга қарши курашиш борасида муайян ишлар амалга ошириб келинмоқда. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Прокуратура тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси

Қонуни ва бошқа норматив ҳужжатлар муҳим дастуриламал вазифасини ўтамоқда. Назорат тадбирларини ўтказишда асосий эътибор қонунбузилиши ҳолатларини ўз вақтида аниқлаш, уларни зудлик билан бартараф этиш, етказилган зарарларини ундириш, жазо муқаррарлигини таъминлашга қаратилиб, шу билан бирга, сиёсий, иқтисодий ислохотларни амалга ошириш бўйича Президентимиз Фармонлари, ҳуқуқат қарорлари ҳамда амалдаги қонунлар ижроси ҳам доимий назоратимиздаги масалалардан ҳисобланади.

Маълумки, тадбиркорлик фаолияти иқтисодиётимизнинг асосий таянчларидан бири ҳисобланади. Таъкидлаш жоизки, тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес ҳамда хусусий сектор вакилларининг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг самарали фаолият юритишига тўсқинлик қилаётган муаммоларни бартараф этиш масаласи прокуратура органлари алоҳида масъулият юклайди. Вилоятда 2013 йил 1 январь ҳолатига

Музаффар ЭГАМБЕРДИЕВ,
Тошкент вилоят прокурори вазифасини бажарувчи

рўйхатга олинган 41570 та тадбиркорлик субъектлари мавжуд бўлиб, уларнинг 2012 йилда ишлаб чиқарилган ялпи ҳудудий маҳсулотдаги улуши 56,7 фоиздан иборат бўлиб, иқтисодиётда жами банд бўлганларнинг 73,5 фоизи (893,4 минг киши) кичик бизнес секторига тўғри келган. Шунингдек, вилоят иқтисодиётида асосий капиталга киритилган инвестициялар умумий ҳажмининг 41,2 фоизини, қурилиш ишларининг 69,6 фоизини кичик бизнес субъектлари ташкил қилади.

Вилоятда чакана савдо айланмаси умумий ҳажмининг 41,5 фоизи ёки 1654,8 млрд. сўми (ўсиш 113 фоиз) ва аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш умумий ҳажмининг 49,9 фоизи ёки 433,4 млрд. сўми (ўсиш 108,5 фоиз) кичик тадбиркорлик субъектларида шаклланди.

Кичик бизнес субъектлари томонидан амалга оширилган ташқи савдо айланмаси вилоят ташқи савдо айланмаси ҳажмининг 30,9 фоизини ташкил қилиб, улар томонидан 2012 йилда 403,2 млн. АҚШ доллари ёки экспорт умумий ҳажмидан 23,2 фоизи миқдорда маҳсулот экспорти ва 489,8 млн. АҚШ доллар ёки умумий импорتنинг 42,3 фоизи миқдорда маҳсулот импорти амалга оширилган.

/Давоми 4-бетда/

Ушбу сонда:

ИНСОН ШАЪНИ ТОПТАЛМАЙДИ

Белгиланган кун келиб, улар йўловчи машинада айтилган жойга жўнаб кетишли. Манзилга етиб боришгач, Шамсиддин «Қурилишнинг хўжайинига кўрсатиб чиқаман», деб барчасининг паспортларини йиғиб олди. Шундан сўнг уларни Қозоғистонга туташган чегара ҳудудига олиб борди...

6 бет

МУАММОНИНГ ФОЖИАВИЙ ЕЧИМИ

Бу гапни эшитган Ж.Ёқубов қўлидаги ўт қирқадиган мосламаси билан ҳамда қўлида ва мослама М.Хулобергановнинг бўйни ҳамда қўлини қирқиб юборди. Атрофга қон сачрайди. Нима қилиб қўйганини фаҳмлаган Ж.Ёқубов шу заҳоти укаси Т.Отажоновнинг олдига бориб, бор гапни айтиб беради.

8 бет

Нафс кўйига кирган раҳбар

М.АХМАДЖОНОВ,

Андижон вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Маъмурликда спортни, айниқса, болалар спортини ривожлантиришга катта аҳамият қаратилади. Бу борада ҳукуматимиз томонидан белгиланаётган қатор чора-тадбирлар, чиқарилаётган Фармон ва қарорларнинг ижроси таъминланиб, ҳалқимиз орасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ҳар томонлама баркамол авлодни вояга етказиш борасида катта ишлар амалга оширилаётгани сир эмас. Албатта, ушбу эзгу ишлар ўзининг ижобий самарасини бераётганлигига барчамиз ғувох бўлаемиз. Андижондаги футбол лицей-интернати ҳам мана шу ишларнинг натижаси туфайли бунёд бўлди.

Янги даргоҳга Набижон Сатторов раҳбар этиб тайинланган эди. Кўпчилик унинг соҳа ривожига ўз ҳиссасини қўшиб, истиқболли ёш кадрлар етиштириб беришда жонбозлик кўрсатади, дея умид қилганди. Афсуски, бундай бўлиб чиқмади. Бу шахс нафс амрига бўйсуниб, қонунни четлаб ўтиб, бойлик топишга, давлат маблағини талон-торож қилишга киришиб кетди. Унинг бу борадаги номқабул ишларига ҳамкорлар ҳам тезда топилди. Мазкур ҳамкор шаҳардаги "Баркамол элегант курилиш" маъсуляти чекланган жамияти раҳбари Б.Кўчқоров эди.

Икки шерик ўртасида имзоланган шартномага кўра, лицей-интернат биноси таъмирланадиган бўлди. Аслида, бу ерда таъмирлаш ишига ҳоҳат йўқ, чунки бино яқиндагина таъмирдан чиққан эди. Шундай бўлса-да, "курилиш-таъмирлаш ишлари учун" деган мақсадда 10 млн. 500 минг сўм маблағ ажратилди ва жамият ҳисоб рақамига ўтказилди. Орада энди учинчи ҳамкор — "Океан интер люкс" МЧЖ пайдо бўлди. Шериклар оз эмас, кўп эмас, 7 млн. 890 минг сўмини шу жамият ҳисоб рақамига ўтказиб, бир қисмини сохта ҳужжатлар асосида нақдлаштириб олишди ва ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб, бун-

жет маблағларини кўка совуришди.

Ҳаммаси шундан кейин бошланди. Н.Сатторов пулнинг бир қисмини олиб, ишлатиб юборгандан сўнг, Б.Кўчқоровнинг иштирокида турган маблағнинг қолган қисмини олиш учун ҳаракат бошлади. У Б.Кўчқоровнинг уйига бориб, оила аъзолари олдига тўполон қилди. "Пулнинг қолганини ҳозир берасан", дея дўқ қилди. Меъзон жазавага тушиб қолган қисмини аранг тинчлантириб, бу ишни бошқа жойда гаплашишни сўради. Шундан кейингина "меҳмон"нинг тафти босилиб, изига қайтди.

Қунар ўта бошлади. Бешинчи декабрь куни Н.Сатторовнинг телефони жиринглаб қолди. "Набижон ака, пулингизни нақд қилиб қўйдим, эртага кўришамиз", деди Б.Кўчқоров. Улар учрашув вақти ва манзилни белгилаб, хайрлашишди. Эртаси куни Андижон шаҳридаги Бобур шоҳ кўчасида Б.Кўчқоровдан 1 млн. 200 минг сўмни олаётган Н.Сатторов ашёвий далил билан кўлга олинди.

Жинойт ишлари бўйича вилоят судида Н.Сатторовнинг барча қилмишлари ўз тасдиғини топди. Суд ҳукмига кўра, собиқ раҳбар беш йил муддатга мансаб курсисига яқинлашмайдиган бўлди. Шунингдек, унга энг кам ойлик иш ҳақининг 300 баравари миқдорда жарима жазоси белгилалиб, 30 фоиз иш ҳақини давлат фойдасига ушлаб қолиш шарт билан 1 йилу 4 ойга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Хулоса қиладиган бўлсак, ҳар бир шахс, албатта, эртанги кунини ўйлаб қадам ташлаши лозим. Донолар ҳаётни шахмат ўйинига қўйлашди. Зеро, нафс домига илинганлар узоққа бормай туриб, ўйиндан чиқиб кетишлари ҳеч гап эмас.

Автомобилга яширилган телефонлар

Юртимизда тадбиркорларга яратиб берилаётган шарт-шароитларга қарамай, айрим кимсаларнинг ноқонуний фаолият юриши, даромад орттиришга ҳаракат қилиши ўта ачинарли. Бундайлар бу йўналиш бўйида қўриқиб қилинган ҳолатлар, ўзларини шамга урган парвонадек ноқонуний савдонини ўзларига касб қилиб, охири-оқибатда афсус ва наломат чекадилар. Самарқандлик Назиржон Қундузов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам республикамизнинг тадбиркорлик тўғрисидаги қонуналарини четлаб ўтмоқчи бўлди-ю, натижада ўзи аяшганина пана еми.

2012 йилнинг 26 июнь куни СВОЖДЛКК департаментининг Бектемир туман бўлими ходимлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш мақсадида тадбир ўтказилганда, Н.Қундузов томонидан сотиш учун олиб келинаётган ҳеч қандай ҳужжатлари бўлмаган кўп миқдордаги уяли алоқа телефонлари туманда жойлашган "Шарк" ИПХ масканида олиб қўйилди. Суриштирув жараёнида Н.Қундузов терговда шахсини аниқлашнинг имкони бўлмаган бир гуруҳ шахслар

билан олдиндан жиноий тил бириктириб, Хитойда ишлаб чиқарилган 16 турдаги умумий қиймати 203 млн. 19 минг сўм бўлган 191 дона уяли алоқа телефонларини Тошкент шаҳри ҳудудида жойлашган бозорларда сотиб, ноқонуний даромад орттириш мақсадида олиб келаётгани аниқланди.

Н.Қундузов 2012 йилнинг февраль ойларида Хитой Республикасининг Урумчи шаҳрига бориб, у ерда уяли алоқа телефонлари савдоси билан шуғулланадиган Мардон исмли шахс билан танишиб қолди. Мардон махсулотларни айланма йўллар орқали Фарғона шаҳрига етказиб беришни зиммасига олди. Фарғонада ноқонуний молни кўлга киритган Назиржон ўз бошқа-

Бахтиёр НОРМУМИНОВ,
СВОЖДЛКК департаментининг
Тошкент шаҳар бошқармаси
инспекция бошлиғи

рувидаги "Нексия" русумли автомашинасининг орқа "бамфери"га махсус жой ясаб, телефонларни жойлаштиради. У махсулотларни қайта сотиб, 48 млн. 750 минг сўм даромад олишни кўзлаган эди. Аммо, у ниятига етолмади. Қонуналаримизни менсимай, уларни четлаб ўтмоқчи бўлаётган бундай шахслар, албатта, қонун олдига жавоб берадилар.

Жинойт ишлари бўйича Бектемир туман суди Н.Қундузовнинг ноқонуний ҳаракатларига қонуний баҳо берди. Н.Қундузовга ойлик иш ҳақиндан 20 фоизини давлат даромадига ушлаб қолган ҳолда 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Юртимизда яратилаётган кенг имкониятлардан тўғри ва оқилона фойдаланиш ўрнига қонунбузарлик қилган бу кимса тайинланган жазодан тўғри хулоса чиқариб олса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Мувофиқлаштирувчи Кенгаш йиғилиши

Мустафо МАМАТҚУЛОВ,

Самарқанд вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Самарқанд вилоят прокуратурасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг мувофиқлаштирувчи Кенгаш йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда жорий йилнинг ўтган тўрт ойида умумий жинойтчилик ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,5 фоизга камайганлиги таъкидлаб ўтилди. Айниқса, қасддан одам ўлдириш, қасддан оғир шикаст етказиш, босқинчилик, безорилик, гитёванлик ва бошқа турдаги оғир ва ўта оғир жиноят турлари ҳамда жиноятларни вояга етмаганлар, муқаддам судланганлар ва аёллар томонидан содир этилишининг камайишига эришилган. Лекин бу кўрсаткичлар хотиржамликка асос бўлмаслиги, бу борадаги ишларни янада кучайтириш лозимлиги таъкидланди.

Шунингдек, йиғилишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг вилоятда одам савдо-

Рафиқасининг кечаси билан оғриқдан қийналиб чиққанидан Баҳодир Оқбўтаевнинг кўнгли хижил. Вrachлар хотинини Самарқандга олиб бориб давлатини кераклигини тавсия қилишган эди. Бироқ, у ҳозир ишга бориши керак... Номаж йўлга отланди. Бекатда заводга ишга боровчилар кўп экан. Автобуслар серкатан бўлса-да, ичида йўловчилар кўпайганидан тўхтаётган ўтиб кетарди. Кеч қолишдан хавотирланган Баҳодир ўзи каби ишга шошилаётган Г.Қурбонова ва Д.Маматқуловлар билан таксига ўтириб, заводга етиб келишди. Корхонага кирверишда завод директори турган экан. Бу вақтда соат миллари 7:35ни кўрсатиб турарди. Эҳ, 5 дақиқа кечикишибди...

Ишчининг ҳуқуқи

ёҳуд 5 дақиқа инсон тақдирини ҳал қилиши мумкинми?!

Ҳамза БОБОМУРОВО,

Навоий иختисослаштирилган прокурорнинг катта ёрдамчиси

Жаҳли чиққан раҳбар дарҳол кеч қолганларга нисбатан ҳужжатларни расмийлаштириб, интизомий жазо қўллашни буюрди.

НКМКга қарашли Жанубий кон бошқармасининг 2012 йил 21 декабрдаги 4473-сонли "Интизомий жазо чорасини қўллаш ва рағбатлантиришдан маҳрум қилиш тўғрисида"ги буйруғи асосида Меҳнат кодексининг 176-, 181-, 182-моддаларига асосланиб, "Маржонбулоқ" кони лаборатория ходимлари Г.Қурбонова, Д.Маматқулова, У.Турдибаев ва олтин бойитиш цехи ишчиси Б.Оқбўтаевлар 2012 йил 4 декабрда ички меҳнат тартиби қоидасини бузиб, "ишлаш режими"га кўра иккинчи сменада соат 7:30да иш вақти бошланиши кўрсатилган бўлса-да, соат 7:35да ишга келишганлиги учун уларга нисбатан 35 фоиз ўртача иш ҳақи миқдоридан интизомий жазо чораси қўлланилиб, декабрь ойи учун 100 фоиз рағбатлантиришдан маҳрум қилинишган.

Иш бевурачининг мазкур буйруғи гайриқонуний бўлиб, протест орқали бекор қилиниши талаб қилинди.

Чунки, Меҳнат кодексининг 181-моддаси тартибда маъмурият томонидан меҳнат интизомини бузган Д.Маматқулова, Г.Қурбонова ва Б.Оқбўтаевлардан тушунтиришлар олинганида, улар биргалликда 2012 йил 4 декабрь куни эрталаб соат 6:45ларда автобекатга чиқшганлиги, автобусларда йўловчилар кўп бўлганлигидан тўхтамадан ўтиб кетганлигини, ишга кечикмаслик учун улар шахсий автотранспортда соат 7:35 да етиб келишганлигини билдиришган.

Лаборатория ходимлари Г.Қурбонова, Д.Маматқулова ва У.Турдибаевлар Жанубий кон бошқармасининг меҳнат низолари комиссиясига мурожаат қилганликлари сабабли, ушбу комиссия томонидан маъмуриятнинг юқорида қайд этилган буйруғининг уларга нисбатан интизомий жазо чоралари қўллаш қисми бекор қилинган.

Маъмурият томонидан Б.Оқбўтаевнинг ушбу буйруқдан норози бўлиб ёзган аризаси кўриб чиқилиб, натижасига кўра, унга 2012 йил 4 декабрдаги эрталаб автобус катнови юзасидан хизмат текшируви ўтказилганлиги, аризасида таъкидланган важлар қисман ўз тасдиғини топганлиги ҳақида 2013 йил 29 январда маълум қилинган.

Текширишда шунингдек, "Маржонбулоқ" кони олтин бойитиш фабрикаси бошлиғи вазифасини бажарувчи М.Турдикулов, қасаба уюшмаси раиси А.Добиллов ва 11-сонли автогараж бошлиғи Б.Якубовлар 2012 йил октябрь-декабрь ойларида ҳақиқатан ҳам "Маржонбулоқ" кони олтин бойитиш фабрикасида янги цех қурилганлиги сабабли Навоий ва Зарафшон шаҳридан 100 нафардан ортиқ қурувчилар келишганлиги, ётоқхоналарда яшовчилар кўп бўлиб, эрталаблари йўловчилик кўп бўлганлиги учун айрим ишчилар автобусларга сизимал қўлишганлигини таъкидлади.

Автобуслар олиб келинганлиги сабабли йўловчи автотранспортда ишга етиб келинганлик ҳолати узрли сабаб, деб ҳисобланади.

НКМК давлат корхонаси томонидан қасаба уюшмаси кенгаши билан келишилган ҳолда, 2012 йил 28 мартда ишлаб чиқилган "Ички меҳнат тартиби Қоида"нинг 7-бўлимида "узрсиз сабабларга кўра иш жойида уч соатдан ортиқ иш кунини давомиде бўлмаслик проғул", деб кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1998 йил 17 апрелдаги "Судлар томонидан меҳнат шартномаси (контракт)ни бекор қилишни тартибга солиш учун қонуналарнинг қўлланилиши ҳақида"ги 125-сонли Қарорининг 36-бандида "Ҳақатгина узрсиз сабаблар билан иш жойида бўлмаслик проғул, деб ҳисобланишини инobatга олиб, иш жойида бўлмаганлигининг ҳақиқий сабаблари аниқланиши лозимлиги, ишда узрли сабабларга кўра бўлмаган, деб топилса, маъмуриятнинг буйруғи гайриқонуний, деб топилши" назарда тутилган.

Албатта, Навоий иختисослаштирилган прокурори томонидан киритилган протест асосида Жанубий кон бошқармаси томонидан Б.Оқбўтаевга нисбатан қабул қилинган "Интизомий жазо чорасини қўллаш ва муқофот пулидан чегириб қолиш тўғрисида"ги буйруғи бекор қилинди.

Маъмурликда инсон ҳуқуқлари олий кадрият сифатида эътироф этилар экан, узрли сабабларга кўра 5 дақиқа кечиккан ишчига нисбатан бағрикенглик ва инсонпарварлик тамойиллари қўлланилиши лозим эмасми?!

Фермерлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш долзарб вазифа

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 22 октябрдаги "Ўзбекистонда фермерлик фаолиятини ташкил қилишни янада такомиллаштириш ва уни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ижроси юзасидан Бош прокуратура томонидан назорат тадбирлари олиб борилмоқда.

Мазкур Фармон билан Ўзбекистон фермерлар кенгаши ва 13 та худудий, 156 та туманларда ҳам фермерлар кенгашлари ташкил этилиб, уларга қулай шароитлар яратиб берилди.

Шу билан биргаликда, назорат тадбирлари давомида худудий ва туманлар фермерлар кенгашларининг фаолиятини ташкил этиш, ишларни юритиш ҳамда ижро интизомини белгилловчи ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқилмаганлиги, кенгашлар билан баъзи фермерлар ўртасида ҳамкорлик шартномалари тузилмаганлиги, кенгашларнинг ҳисоб рақамларига тегишли бадаллар тўланмаганлиги ва бошқа камчиликларга йўл қўйилганлиги аниқланди.

Ушбу камчиликларни бартараф этиш мақсадида Бош прокуратура томонидан 2013 йилнинг 20-29 апрель кунлари 6 та

худудда "Фермерлар кенгашларининг фаолиятини ташкил этиш ва ишларни юритиш, ижро интизомини белгилловчи ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқиш, фермерларга ер ажратиш, ер ижара шартномаларини бекор қилишда қонунларга риоя қилиш масалалари"га бағишланган ўқув-семинарлар ўтказилди.

Унда вилоят ҳокимлари ва ўринбосарлари, қишлоқ ва сув ҳўжалиги ҳамда ер ресурслари ва давлат кадастри бошқармалари раҳбарлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳузуридаги ер участкаларини бериш масалаларини кўриб чиқувчи комиссия раиси ва аъзолари, худудий ва туманлар фермерлар кенгашлари раислари, прокурорлар, адлия органлари ходимлари иштирок этди.

Ўтказилган семинарларда иштирокчиларга тасдиқланган дастурга асосан Адлия, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирликлари, Солиқ, "Ергеодезкадастр", Табиати муҳофаза қилиш давлат қўмиталари, Олий ҳўжалик суди ҳамда Ўзбекистон фермерлар кенгашининг малакали мутахассислари ҳамда прокуратура органлари ходимлари маъруза қилиб, тушунтиришлар беришди.

Тадбир жараёнида иштирокчиларни қизиқтирган саволларига

Абдулҳаким ЭШМУРАТОВ,
Бош прокуратура бўлим бошлиғи

атрофлича жавоблар берилди. Бу борадаги қўнунчилик талаблари тушунтирилди. Ҳўши жараёнида фермерлар кенгашлари фаолиятини ташкил этиш ва ишларни юритиш, кўп тармоқли фермер ҳўжаликларини шакллантириш, фермерларга ер ажратиш, ер ижара шартномаларини бекор қилишда қонунларга риоя қилиш ва бошқа масалалар бўйича тавсиялар берилди.

Бундан ташқари, прокуратура органлари томонидан махсус жойларга фермерлар кенгашлари ва фермер ҳўжаликлари фаолиятини ёритувчи тасвирий воситалар жойлаштирилиб, тарқатма материаллар тайёрланди.

Шунингдек, Бош прокуратура томонидан Ўзбекистон фермерлари кенгаши билан ҳамкорликда фермерлар кенгашларида ҳужжатлар билан ишлаш ҳамда ижро интизомни мониторингини юритиш бўйича меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқилиб, фермер ҳўжаликларининг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлашга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами чоп этилди.

Мазкур тўпламлар ва тарқатма материаллар хизматда фойдаланиш учун худудий ва туманлар фермерлар кенгашларига тарқатилди.

Юртимизда валюта бозорини эркинлаштириш борасида изчил чора-тадбирлар амалга ошириб келинмоқда. Бунга 2003 йилнинг 15 октябридан бошлаб республикада жорий операциялар бўйича сўмнинг эркин алмаштирилишининг расман эълон қилиниши яққол мисолдир.

Ножўя қадам

Абдуғофир ТОШҚУВВАТОВ,
СВОЖДЛКҚ департаментининг
Жиззах шаҳар бўлими бошлиғи

Бундан ташқари, жорий йилнинг 1 февралдан валюта операцияларининг нақд пулсиз шаклда муомалага киритилиши ҳам ўзига хос янгилик ва яна бир қулайлик бўлди.

Бу ўз навбатида, иқтисодийнинг барқарорлашуви, инфляция даражасининг пасайишига ҳамда инвестиция жараёнига ўзининг ижобий таъсирини кўрсатиб, ички валюта бозорининг эркинлашуви, маҳсулотлар экспорт-импорти, валюта олди-сотдиси, молиявий операциялар ҳамда савдога алоқадор бўлган пул ўтказиш тушумларининг эркинлашуви олиб келди. Шу боис фуқароларимиз бундай қўнуний имкониятлардан унутилиб фойдаланишмоқда.

Лекин, орамизда жиноят содир этиб, тайинланган жазодан ва қўлланилган қўнуний энгилликлардан тегишли ҳулоса чиқармасдан, яна жиноят содир этаётган қимсалар ҳам йўқ эмас.

Бу борада, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти ва унинг худудий бошқармалари томонидан бир қатор самарали ишлар олиб борилмоқда. Жумладан, департаментнинг Жиззах вилоят бошқармаси ходимлари томонидан Жиззах шаҳрида ўтказилган тезкор тадбирда Фукаро Фулом Босимовнинг (исм-фамилиялар ўзгартirilган) валюта қимматликларини қўнунга хилоф равишда ўтказиш жиноятини содир этганлиги аниқланди. Д.Турсуновага ҳар бир АҚШ долларини 2855 сўмдан ҳисоблаб, жами 4050 АҚШ долларини 11 млн. 562 минг 750 сўмга сотаётган Ф.Босимовнинг қўнуний фаолиятига чек қўйилиб, ундан 4050 АҚШ долларини ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Мазкур ҳолат юзасидан департаментнинг Жиззах вилоят бошқармаси томонидан жиноят иши қўзғатилиб, айбдор суд томонидан жазога тортилди. Олинган барча пуллар давлат эгаллигига ўтказилди.

Юзага келган ва ечимини топмаётган муаммо юзасидан бирор идорага мурожаат билан келган фуқаро, албатта, ўз ҳуқуқларининг тикланиб, адолатнинг қарор топишига умид боғлайди. Агар фуқаронинг арзи ўз вақтида қўриб чиқилиб, қўнун доирасида ўз ечимини топса, унинг жамиятда қўнун устуворлигига бўлган ишончи ортади, шундай юртда яшаётганидан қўнунга гурур ҳиссини туюди. Аксинча бўлса-чи...

Мурожаатда инсон тақдири

ва ёзма шаклда бўлиши мумкин. Ўз навбатида аризалар, таклифлар ва шикоятлар қўнунда белгиланган тартибда ва муддатларда қўриб чиқилиши шартлиги ҳам белгиланган.

Фуқаролар ва юридик шахслардан келиб тушган ариза ва шикоятларни рўйхатга олиш ва ҳал қилиш масаласида Бағдод туман прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикасининг "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қўнунини ҳамда Республика "Бош прокурорнинг "Фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатлари қўриб чиқилишида қўнунийлигини таъминлаш тўғрисида"ги буйруғи талаблари ижросини таъминлаш юзасидан тегишли чора-тадбирлар қўриб келинмоқда.

Туман прокуратураси томонидан ишлаб чиқилган тадбирлар режаси асосида олиб борилган фаолият натижасида туман худудида фуқароларнинг мурожаатлари билан ишлаш борасида бир қатор ижобий ўзгаришларга эришилди, давлат идоралари, жамоат ташкилотлари, манфаатдор ва ваколатли шахслар томонидан "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қўнун талабларига риоя қилиниши, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш ва қўнун устуворлигини таъминлашга эришилмоқда. Аҳоли ўртасида бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи

идоралар билан ҳамкорликда ўтказилаётган ҳуқуқий мавзулардаги тарғибот-ташвиқот ишлари, туман прокуратураси томонидан мунтазам равишда қорхона, ташкилот ва муассасаларда юқорида келтирилган қўнун ижросининг таҳлил этиб борилиши самараси ўлароқ, фуқароларнинг прокуратура органларига бўлган ишончи ортиб бормоқда. Бунинг ўрнида 2012 йил давомида туман прокуратурасига келиб тушган мурожаатлардан ҳам англаб олиш қийин эмас.

Ўтган йил давомида туман прокуратурасига фуқаролардан 353 та мурожаат келиб тушган бўлиб, шулардан 197 таси бевосита прокуратурада ҳал этилган. Шунингдек, 152 та мурожаат тегишлилиги бўйича бошқа муассасаларга юборилган. Туман прокуратураси томонидан фуқароларнинг мурожаатлари билан ишлашда асосий эътибор уларнинг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва шахсий ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга қаратилди.

Туман прокуратураси томонидан Бағдод шаҳарчаси фуқаролар йўғинида "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қўнунини ижроси, шунингдек, 2012 йилда шаҳарча фуқаролар йўғинига келиб тушган мурожаатларнинг ҳал қилиниши масаласи юзасидан текшириш ўтказилганда, бир қатор қўнунбузилиши ҳолатлари аниқланди. Жумладан,

мазкур ШФЙда фуқароларни қабул қилиш жадвали ташкил қилинмаган, фуқаролардан уй-жой куриш учун келиб тушган мурожаатларни қайда этиш журнали муҳрланмаган. Мисол учун, Бағдод ШФЙ раиси номига уй-жой учун ер ажратиб беришни сўраб мурожаат қилган фуқаро С.Маматовнинг аризаси ижро учун маъсул ходимга топширилмай, рўйхатга олиш учун чиқарилган. Шу билан бирга, ариза юзасидан текшириш режаси ва ўрганиш якуни бўйича маълумотнома тузилмасдан, раиснинг имзосисиз жавоб хати берилган. Бундан ташқари, мурожаат қилган фуқарога ариза юзасидан норози бўлган тақдирда юқори турувчи идорага мурожаат қилиш ҳуқуқи тушунтирилмаган.

Текшириш натижаси бўйича туман прокуратураси томонидан тегишли идорага 1 та тақдимнома киритилиб, 10 нафар шахс интизомий, 2 нафар мансабдор шахс эса маъмурий жавобгарликка тортилди.

Бугунги кунда юртимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг фаолиятини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу борада туман прокуратураси томонидан тадбиркорлик фаолиятини бошлаш ёки ривожлантириш йўлида бирор тўсиққа дуч келган ишбилармонларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатилмоқда. Жумладан, ўтган

Рашидбек МЕҲМОНОВ,
Бағдод туман прокурори
ёрдамчиси

йили И.Каримов, Б.Мамаязов, Р.Мамадиев ва С.Аҳмедов каби тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўймоқчи бўлган фуқароларнинг рўйхатдан ўтказишда ёрдам сўраб қилган мурожаатлари туман прокуратураси томонидан ижобий ҳал этилди. Шунингдек, 2013 йилнинг март ойида "Мунис Муродил" фермер ҳўжалиғи раҳбари Муҳаббат Солиева туман прокуратурасига мурожаат қилиб, қишлоқ ҳўжалик техникаси сотиб олиш учун банқадан кредит ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган. Мазкур ариза ўрганиб чиқилиб, фермер ҳўжалигига техника сотиб олиш учун банқадан кредит ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган. Мазкур ариза ўрганиб чиқилиб, фермер ҳўжалигига техника сотиб олиш учун банқадан кредит ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган. Мазкур ариза ўрганиб чиқилиб, фермер ҳўжалигига техника сотиб олиш учун банқадан кредит ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган. Мазкур ариза ўрганиб чиқилиб, фермер ҳўжалигига техника сотиб олиш учун банқадан кредит ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган.

Туман прокуратураси томонидан юртимизда олиб борилган барча ислохотлар марказида инсон, унинг қўнуний ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, фуқароларнинг турмушини янада обод қилиш масаласи турганлигини инобатга олган ҳолда, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиб, жамиятда ҳуқуқий маданиятни шакллантиришга йўналтирилган ҳуқуқ-тарғибот тадбирлари ўтказиб келинмоқда.

Қонун устуворлиги йўлида

[Давоми. Бошланиши 1-бетда]

Вилоятда 2012 йилда 56 та янги хорижий инвестиция корхоналари рўйхатга олинди, 2013 йил 1 январь ҳолатига жами корхоналар 465 тани ташкил қилади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 30 декабрдаги "Товар ва хизматларнинг 2012 йилга экспорт прогнози тўғрисида"ги Қарорига асосан вилоят ҳудудий экспорт дастурига киритилган корхоналар томонидан 310,1 млн. АҚШ доллари қийматида маҳсулот экспорт қилиниб, режа 105 фоизга бажарилиши таъминланган ва экспорт қилинган маҳсулотларнинг 108,8 млн. АҚШ доллари қўшма корхоналар ҳиссасига тўғри келган.

Вилоятда шунингдек, маҳаллий ҳокимлик ва бошқарув органлари томонидан тадбиркорликни ривожлантириш, тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш, ҳимоя қилиш борасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилган бўлса-да, айрим қонунбузилиш ҳолатларида кеч қўйилмаганлиги аниқланди. Хусусан, ўтказилган таҳлилларга кўра, вилоятнинг Янгийўл, Охангарон, Оққўрғон ва Бўстонқўрғон туман ҳокимликлари томонидан 2012 ва 2013 йилларга мўлжалланган тадбиркорликни ривожлантириш ҳудудий дастурлари ишлаб чиқилмаган.

Савдо-саноат палатасининг ҳудудий бўлими ҳисобланган Охангарон ва Янгийўл туман ахборот-маслаҳат марказлари фаолиятида тадбиркорликни, энг аввало, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган биронта амалий иш қилинмаган. Марказлар томонидан тадбиркорлик субъектлари манфаатини ҳимоялаш борасида, жумладан, тадбиркорларга чет эллик шериклар билан амалий мулоқотлар ва алоқаларни кенгайтириш, экспорт маҳсулотни ташқи бозорга олиб чиқиш, янги корхоналар барпо этиш ҳамда мавжуд корхоналарни техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш учун тўғридан-тўғри чет эл инвестицияларини жалб этишга кўмаклашиш чоралари қўрилмаган.

Оққўрғон туманидаги болалар спорти анжуманларини ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи "Zafko LTD" Ўзбекистон-Покистон қўшма корхонаси раҳбарининг спорт анжуманлари ишлаб чиқариш учун қўшимча бино ажратилса, қўшимча 100 минг АҚШ доллари миқдорига инвестиция киритиш мумкинлиги тўғрисидаги мурожаати туман ҳокимлиги томонидан текшириш кунига қадар қўрилмасдан қолган. Натижадан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 апрелдаги "Тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб этилишини рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармониди белгиланган вазифалар ўз вақтида бажарилмасдан қолган.

Аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф қилиш юзасидан ту-

ман ҳокимликларига тақдимномалар киритилган.

Маҳаллий ҳокимликлар томонидан қабул қилинган тадбиркорлик субъектлари фаолияти билан боғлиқ қарорлар ўрганилганида, уларнинг айримлари томонидан тадбиркорлик субъектлари манфаатига зид бўлган ноқонуний қарорлар қабул қилинганлиги маълум бўлди. Жумладан, Бекобод шаҳар ҳокимининг 2012 йил 29 ноябрдаги 337-сонли ва 2013 йил 10 январдаги 12-сонли қарорларига асосан, "Бекобод дехқон бозори" МЧЖ ҳудудида 19 нафар тадбиркор томонидан куриб битказилган ва фаолият кўрсатиб келаятган савдо дўконлари бозор ҳудудида хусусий тадбиркорлик субъектларига савдо дўконлари куриш мумкин эмас, деган вазифа билан жамият тасарруфига ўтказилган.

Бекобод шаҳар ҳокимининг тадбиркорлар манфаатига зид бўлган ушбу ноқонуний қарорларига нисбатан шаҳар прокуратураси томонидан протест келтирилиб, бекор қилиниши таъминланди.

Шу каби, Олмалик шаҳар ҳокимининг 2012 йил 6 февралдаги "Шаҳарда темир-терсак, қора металл чиқиндиларини 2012 йилда тайёрлаш ва топшириш тўғрисида"ги Фармойишининг 2-бандида тадбиркорлик субъектларига темир-терсак, қора металл чиқиндиларини тайёрлаш ва топшириш режаси тасдиқланган ва 3-бандида барча тадбиркорлик субъектларига 3 кунлик муддатда "Иккиламчи қораметаллар" шўъба корхонаси билан шартнома тузиш вазифаси юклатилган. Ушбу фармойиш "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 34-моддаси талабларига зид равишда чиқарилган бўлиб, шаҳар прокуратураси томонидан фармойишнинг 2- ва 3-бандларига нисбатан протест келтирилиб, бекор қилиниши таъминланди. Шунингдек, Зангиота туман ҳокимлиги томонидан фуқаро Б.Тўраев ва М.Юсуповларнинг турар жойни нотураар жойга ўтказиш ҳақидаги аризалар қўриб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 20 августдаги Қарори билан тасдиқланган "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 48-банди талаблари бузилган ҳолда, ҳокимликнинг тегишли қарори 4 кунлик муддатда тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекциясига берилган.

Бундан ташқари, туман "Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизмати" Давлат унитар корхонаси томонидан "Юксалиш инвест плюс" хусусий корхонасининг кадастр ҳужжатларини олиш тўғрисидаги мурожаати қабул қилиниб, 27 кундан сўнг қайд этилган масала юзасидан туман ҳокимлигига мурожаат этиш лозимлиги ҳақида жавоб

хати берилган. Ушбу қонунбузилиш ҳолатларига туман прокуратураси томонидан тақдимнома киритилди.

Худди шундай қонунбузилишига Янгийўл тумани кадастр хизмати томонидан ҳам йўл қўйилиб, фуқаро И.Мансуровнинг турар жойни нотураар жойга топширишга ўтказиш ҳақидаги мурожаати туман тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш инспекцияси томонидан қарор чиқарилиши учун туман ҳокимлигига 40 кундан кейин тақдим қилинган. Ушбу қонунбузилиш ҳолатига туман прокуратураси томонидан тақдимнома киритилди.

Ўрта Чирчиқ тумани кўчмас мулк ва ер кадастри бўлими томонидан эса, 2012 йилда тадбиркорлик субъектларидан келиб тушган 14 та мурожаат шу кунга қадар қўриб чиқилмаган. Қонунбузилишига йўл қўйган туман кўчмас мулк ва ер кадастри ходимлари интизомий жавобгарликка тортилди.

Ўрта Чирчиқ тумани тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси томонидан тадбиркорлик субъектини рўйхатга олиш давлат реестр китобини юритишда қонунбузилишига йўл қўйилиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори билан тасдиқланган "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга қўйишнинг хабардор қилиш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 17-банди талаби бузилган ҳолда 6 нафар тадбиркорнинг аризаси давлат реестри китобига рўйхатга олинганлиги ҳақидаги ёзувлар киритилган бўлса-да, уларга гувоҳномалар берилганлиги тўғрисида маълумотлар қайд этилмаган ҳамда тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олишда фуқаро С.Хошимовдан 38129 сўм давлат бож ортиқча олинган.

Юқори Чирчиқ тумани тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси томонидан эса, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиши мақсад қилган ариза берувчига унинг ҳужжатларини ва бунда зарур бўлган асосларни қабул қилиш, экспертизадан ўтказиш, рўйхатга олиш, реестрга киритиш, муҳр ва штамп тайёрлашга рухсат бериш, гувоҳномалар тайёрлаш ва бериш, солиқ ҳамда статистика органларида ҳисобга қўйишда айрим қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйилган. Жумладан, "Darxan Universal Service" ва "Global Invest Star" МЧЖлар ҳамда "Farovon Obod Tinchlik" фермер хўжалиklarини рўйхатга олишда паспорт нусхаси ва кадастр ҳужжатлари ортиқча талаб қилиб олинган. Ушбу қонунбузилиш ҳолатларига туман прокуратуралари томонидан тақдимномалар киритилди.

Ўрта Чирчиқ тумани тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш инспекцияси томонидан эса 4 нафар тадбиркорлик субъектидан бинони ижарага олиш, ер ва кўчмас мулк кадастри, жалманма баҳолаш далоятномаси, асосий воситаларнинг ҳаракати тўғрисидаги ҳисоботлар ҳамда таъсис-

чининг корхонадан қичиб кетиш тўғрисидаги аризаси ортиқча талаб қилиб олинган. Ушбу қонунбузилиш ҳолатига туман прокуратураси томонидан тақдимнома киритилди.

Қўйраб туман ҳокимлигининг иқтисодиёт бўлими томонидан Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси талабларига риоя қилинмасдан "Synekta central asia", "Uzvalve", "Imkon premiks" масъулияти чекланган жамиятлари ҳамда "Bow. Co. Ltd" қўшма корхонасига улғуржи савдо ҳуқуқини берувчи лицензиялар берилганлиги ҳақида туман Давлат солиқ инспекциясига маълумот берилмаган.

Мазкур ҳолат бўйича ҳокимликнинг иқтисодиёт бўлими бошлиғи маъмурий жавобгарликка тортилди.

Қўйраб туманидаги "Солиҳ" фермер хўжалигининг раҳбари, 2009 йилдан буйён Халқ депутатлари Қўйраб тумани кенгаши депутати О.Хаитов фермер хўжалигининг фаолияти тўғрисидаги 1-ҒХ шакли ҳисоботни туман статистика бўлимига кечиктириб топширилганлиги учун бўлим бошлигининг қарорига асосан Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 215-моддаси 1-қисми билан ноқонуний равишда маъмурий жавобгарликка тортилган бўлиб, ушбу ноқонуний қарор туман прокуратурасининг протестига асосан бекор қилинди.

Пискент тумани Давлат солиқ инспекциясининг 2012 йил 24 апрелдаги 68-сонли қарори билан "Пискент омухта е молоти бирлашмаси" МЧЖ раҳбари Д.Солтатов Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 175-моддаси 1-қисми билан маъмурий жавобгарликка тортилиб, энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқдорига маъмурий жарима солинган. Ушбу маъмурий ҳужужбузарлик 2011 йилда содир этилган бўлиб, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 36-моддасига асосан маъмурий жавобгарликка тортиш муддати ўтиб кетганлиги сабабли туман прокуратураси томонидан ушбу қарорга протест келтирилиб, бекор қилиниши таъминланди.

Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 2 майдаги "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонуни 39-моддасида назорат қилувчи органлар режалари текширув ўтказишнинг бошланиши ҳақида текширувни ўтказиш бошланишидан камиди 30 календар кун олдин тадбиркорлик субъектларини текширувдан ўтказиш муддатлари ва предмети кўрсатган ҳолда, ёзма шаклда хабардор қилиш шартлиги белгиланган бўлса-да, Янгийўл туманидаги "Xing Wang" масъулияти чекланган жамиятида текшириш бошланиши ҳақидаги ёзма хабарнома шакли туман Давлат солиқ инспекцияси томонидан бир кун муддатга кечиктириб юборилган. Ушбу қонунбузилиш ҳолатларига туман прокуратураси томонидан тақдимнома киритилди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан мазкур йўналишда ўтказилган назорат тадбирлари довомида аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш ҳақида маҳаллий ҳокимликларга 14 та тақдимнома киритилди. Ноқонуний қарорларни бекор қилиш юзасидан 20 та протест келтирилиб, қонунбузилишига йўл қўйган 14 нафар мансабдор шахс интизомий жавобгарликка тортилди.

Хулоса ўрнида айтиш лозимки, инсон манфаатлари устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, мустақиллигимизни асраб-авайлашдек масъулият мамлакатимиздаги ҳар бир фуқаронинг инсонийлик бурчи бўлиб қолаверади.

Хотира улугдир, қадр абадий

/Давоми. Бошланиши 1-бетда/

Мамлакатимизда уруш фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида 1996 йил 4 декабрда Президент Фармони билан "Нуроний" жамғармаси тuzилди. Жамғарма уруш фахрийлари ва фронт ортида хизмат қилганларнинг моддий аҳолини яхшилаш, уларнинг санаторий, профилакторий ва даволашни масканларида бепул даволашни ҳамда дам олишларини ташкил этиш, уларнинг саломатликларини мустаҳкамлаш учун зарур бўладиган дори-дармонларнинг бепул ажратилишини ташкил этиш каби масалалар билан шуғулланоқда.

Статистик маълумотларга қараганда, ўтган йили мамлакатимизда 6632 нафар Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси, 115 минг нафар уруш ортида хизмат қилганлар ва 2 мингта урушда ҳалок бўлган ҳарбийларнинг оилалари яшаган бўлса, уларнинг сони кун сайин камайиб бормоқда. Чунки, уруш қат-

нашчилари ва уларнинг турмуш ўртолари ҳозир анча кексайиб қолишган.

Хар бир халқ кечаги ҳаётидан, оғир ва машаққатли кунларидан тегишли хулоса чиқариши лозим. Зеро, тарихий хотира миллатни келажакка элтувчи йўллар билан боғлайди, бугунги кун муаммоларини ҳал этишда, тараққиётнинг истиқболли режаларини белгилашда, босиб ўтилган узок ва машаққатли йўл сабоқларидан тўғри ва зарур хулосалар чиқаришда буюк қўлланма вазифасини ўтайди.

Миллатнинг, у мансуб бўлган жамиятнинг равнақи аждодлар хотирасига бўлган эҳтиромдан, бугун биз билан ёнма-ён яшаётган, Ватаннинг бир фарзанди сифатида фидойилик қилаётган инсонларни эъзозлаш, қадрлашдан бошланади. "Хотира деганда биз бу фойий дунёдан ўтган аждодларимизни эслаш, уларнинг чирогини ёқиб, эзгу ишларини давом эттиришни тушунамиз, — дея таъкидлаган эди Президентимиз Исрол Каримов. — Бу халқимизга хос азалий фазилатдир. Қадрлаш дегани — бу асрлар давомида она

диёримизни, халқимизнинг озодлиги ва истиқлолини, эркин ва фаровон ҳаётини мардлик ва шижоат билан ҳимоя қилган фидойий ватандошларимизни ёдга олмақ, уларга муносиб ҳурмат ва эҳтиром кўрсатмоқдир".

Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан пойтахтда Хотира майдонининг бунёд этилиши Ўртбошимиз ташаббуси ва раҳнамолигида хотирага рамзий маънода ҳайкал қўйилишидир десак, муболага бўлмайди. Аждодлар номини абадийлаштириш, уларга эҳтиром кўрсатиш йўлида бундан улуғроқ, бундан-да савоблироқ иш бўлмаса керак. Қолаверса, бу ёшларимиз келажак авлод учун ибрат мактаби бўлиши тайин.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 68 йиллиги муносабати билан "Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида"ги Фармони уруш фахрийларини нафақат моддий рағбатлантириш, балки уларни маънавий жиҳатдан қўллаб-

Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Huquq»

қувватлашнинг яна бир ёрқин ифода-си бўлди.

Ҳа, Ўртбошимиз кўп бора таъкидлаганидек, инсон ҳаёти абадий эмас, лекин хотира мангу, абадий. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. Ўтганларни хотирламайдиган халқнинг эртаси ёруғ бўлмайди. Агар миллат ўзининг келажagini порлоқ кўрмоқчи бўлса, унинг хотираси ҳамisha уйғоқ бўлмоғи шарт. Бойси, ҳар қандай халқ ва миллат кечаги ҳаётдан ўзи босиб ўтган оғир ва машаққатли кунлардан, тарих синовларидан зарур хулоса ва сабоқлар чиқармоғи зарур.

Хотира ва қадрлаш кунини нишонлашдан мақсад эса, аввало, ғалабанинг моҳияти ва аҳамиятини, тинчликнинг қандай буюк неъмат эканини яна бир бор чуқур англашдан, одамзодни ҳамisha хушёр бўлишга, теварак-атрофдаги турли хавф-хатарлару бало-қазолардан огоҳликка даъват этишдан иборат.

Муҳим тарихий сана

Хотира ва қадрлаш. Бу икки сўз замирида инсонларнинг бир-бирига бўлган эътибори, меҳр-оқибати ва умуман олганда, эзгуликка йўғрилган, инсонийликка хос покиза туйғулари муржасам.

Хотира ва қадрлаш — инсон ақл-заковатининг бетакрор маънавий неъматлари, тирикликнинг азалий мезонларидир. Биринчи дунёдан ўтганларни ёд этиш, хотирлаш ақс этса, иккинчисини тирикларнинг қадрига этиш, уларни ҳаётлик чоғларидан муносиб қадрлаш.

Шу маънода, Ўртбошимиз ташаббуси билан Хотира ва қадрлаш куни деб эълон қилинган 9 май санаси ҳам умумхалқ байрами сифатида ҳар йили мамлакатимиз микёсида кенг нишонланиб келинмоқда.

Мустақиллик йилларида бу кун том маънода инсон хотираси ва қадрига нисбатан адолатли тиклаган, асл ҳақиқатни ўзида муржасам этган муҳим тарихий санага айланган.

Боз устига, ушбу байрамнинг бу гал "Обод турмуш йили"да нишонланиши унинг аҳамиятини янада оширади.

Зеро, обод ва осойишта турмуш эгалари бўлиши ёшларгина ўз тарихини, аждодларини доимо хотирлайди ва фидойий юртдошлари, ёруғ келажак йўлида меҳнат қилаётган кишиларнинг қадрига етади.

Биргина ана шу кун — Хотира ва қадрлаш санаси барчамизга ўтмиш ва бугуннинг ҳар бир лаҳзасини, оинини ёдга солиб, мудом хотирлаб ва қадрлаб туришга ундайди.

Инсон, халқ, миллат тарихий хотира билан тирик, барҳаёт. Айниқса, ўтганларнинг хайрли ишларини ёдга олмақ, қадрламоқ биз учун ҳам фарз, ҳам қарзидир.

Буюк ўтмишимизнинг буюкларни Аҳмад ал-Фарғоний, Замаҳшарий, Хоразмий, Ибн Сино, Форобий, Наҳиддин Кубро, Жалолитдин Мангуберди, Имом ал-Бухорий, Ат-Термизий, Амир Темур, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий ва Бобур каби бобоқалонларимиз ёди, она Турон, Туркистон учун жон олиб, жон берганлар, қатагон йилларида нобуд бўлган Мунаввар қори Аб-

дурашидхон, Чўлпон, Абдулла Қодирий, Усмон Носир сингари яқин ўтмишимизнинг миллатпарварлари, Иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган минглаб юртдошларимиз хотирасини ёд этиш ва эъзозлаш, оғир жангу жадалларни бошидан кечирган, ярадор ҳолда қайтган кексаларимизни, фронт ортида машаққатли меҳнати билан ҳисса қўшган инсонлар, айниқса, она-онларимизнинг ҳурмат-эҳтиромини жойига қўйиш ва муносиб тақдирлаш миллий қадриятларимиз қаторидан кенг ўрин олгани қувончи, албатта.

Қолаверса, яқин-яқин кунларгача юртимизга хуруж солган диний-экстремистик оқимлар, террорчилик ҳаракатларига қарши курашда шаҳид кетган ватандошларимизни ҳам унутмаслигимиз керак. Негаки, ўз тарихини билмаган, қадрламаган, Ватан дея жон куйдирганларни хотирламаган жамият истиқболга элтувчи йўлни топа олмайди. Президентимиз таъкидлаганидек, тарихга белисанд халқнинг келажаги йўқ. Кўп асрлик тарихий мобайнида мамлакатимиз қанча босқинчиларни кўрмади, қандай бўронлар ичинда қолмади, кимлар бизни тобе ва қарам қилишга интилмади, дейсиз?! Агар ана шу ўтмишдан сабоқ чиқармасак, эртага кечаги кун кўргуликларни қайтадан бошимизга тушиб қолиши ҳеч гап эмас. Бошқача айтганда, кечаги кундан тўғри хулоса чиқариб иш тутган жамият келажакка ишонч билан қадам қўяди.

Айни чоғда, ёшлар нафақат тарихни пухта ўрганиши, балки шу буюк ўтмишимиз билан гурурланиб яшашни ке-

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Huquq»

рак. Чунки бу бизнинг тарихимиз. Буюк, шавқатли аждодларимизнинг, улуг аллома ва мутафаккир боболаримизнинг шонли ҳаёти лавҳаларидир.

Шуни ҳам унутмайликки, бугунги кишиларга, хусусан, буюк келажак бунёдкорларига фақат тарихимиз билан фахру гурур этиб яшаш кифоя қилмайди. Балки ўша бобоқалонларимизни хотирлаш билан бирга, уларга муносиб ворислар сифатида қадрли шахслар бўлиб етишишимиз керак.

Бугун мамлакатимизда олиб борилаётган кенг ислохотлар самараси ўлароқ, қадриятларимизга бўлган эътибор ҳам ортиб бормоқда. Энг муҳими, ёшларимиз онгу шуурида ўтганларни хотирлаш, тирикларни қадрлашдек инсоний фазилатлар тобора мустаҳкам муҳрланмоқда. Зеро, кечаги кун сабоқларини, халқимиз келажаги йўлида жонини фидо қилган инсонларни хотирлаш бугунги ва эртанги кунимизни қадрлашга ўргатади. Хотира бўлмас экан, қадрлаш ҳам йўқ. Шу маънода, ушбу тушунчалар мустақиллик даври авлоди учун ўзига хос маънавий қадриятга айланиб улгурди.

Ўртбошимиз таъбири билан айтганда, буюк ғалабани буюк жасоратли инсонлар таъминлаган ва биз — миннатдор авлодлар бу фидойий юртдошларимизни доимо улуғлаймиш, уларнинг бекисё матонати ва хотираси олдида ҳамisha хурмат билан бош эгамиз.

Дориломон кунлар шукронаси

Эшниёз РҮЗИЕВ,
прокуратура фахрийси

Иккинчи жаҳон уруши тугаганига 68 йил бўлди. Бироқ унинг инсонлар қалбида қолдирган жароҳатлари ҳали ҳам битган эмас. Уруш бошланганга 11-12 ёшлардаги бола эдим. Кўп ўтмай катталар фронтга сафарбар қилиниб, қишлоғимиз деярли ҳувиллаб қолди. Шу боис барча юмуш қариялар, хотин-қизлар билан биз — болаларнинг зиммасига тушиб, фронт орти ҳам қайсидир маънода "иккинчи фронт"га айланди.

Ўша кезларда колхозимизда асосан пахта экилган бўлса, 1942 йилда Украинадан қанд заводи кўчириб келинди ва биз ҳам қанд лавлага етиштири бошладик. Ишчи кучи етишмаганлиги сабабли деярли барча ишни от ёрдамида бажарардик. Лавлагига ишлов берилётганда биз болаларни отга миндириб қўйишарди. Икки-уч марта от устидан ухлаб қолиб, йиқилиб тушган, катталардан гап эшитган пайтларим ҳам бўлган. Айниқса, почталёонларга жуда қийин эди. Яхши хабар бўлса-ку майли, аммо "қора хат" келганда хат эгасининг ёнига боришга уларнинг юраги бетламасди. Деярли ҳар бир хатни бутун қишлоқ аҳли йиғилиб ўқирди. Бирор хатда жангчиларимизнинг фронтдаги жасорати баён этилган бўлса, байрам қилардик, агар қайғули хабар бўлса, ҳамма аза тутарди.

Эслаيمان деса, хотиралар сероб. Шукрки, у кунлар орта қолди, дориломон замонда яшаяпмиш. Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо. Буларнинг барчаси учун ҳукуматимиздан, Ўртбошимиздан миннатдоримиз. Бундан 14 йил муқаддам у кишининг юртимизда 9 майни "Хотира ва қадрлаш куни" сифатида нишонлаш ҳақидаги Фармони эълон қилинган эди. Бунинг замирида жуда ҳам чуқур маъно бор. Ахир миллатнинг барҳаётлиги ва ҳатто келажаги ҳам ўз ўтмишига доир хотира билан боғлиқ-ку. Президентимиз таъкидлаганидек, тарихий хотирасиз келажак бўлмайди.

Ватан озодлиги, бугунги тинч ҳаётимиз учун жон фидо қилган ота-боболаримизнинг хотирасини эъзозлаб, уларни унутмасак, шу билан бирга, хотира ва қадр туйғуларини ёшларнинг онгига чуқур сингдириб, буюк аждодларга муносиб ворислар бўлиб етишиш истагини уйғота оلسакки, эртанги кунимиз бундан-да порлоқ бўлади.

Инсон шаъни топталмайди

Бугун инсоният шиддатли бир даврда, одамзода ақин ва тафаккур кучи тобора улкан чуққиларни забт этаётган замонда яшамокда. Лекин шу билан бирга, ҳаётимизда баъзи ижтимоий муаммолар вуҷуға келдики, улар бутун жаҳон аҳлини хавотирга солаётгани бор гап. Кейинги йилларда глобал тус олаётган одам савдоси шундай муаммолардан биридир. Бу дунё ҳамжамиятини ҳам ташвишга сола бошлади.

Одамлардан турли мақсадларда фойдаланиш, мажбурий меҳнат, болаларни эксплуатация қилиш, "уй қуллиги", тиланчиликка мажбурлаш, одамлардан уларнинг идораларига қарши тарзда турли мақсадларда фойдаланиш — буларнинг ҳаммаси бир жиноятнинг турли шафқатсиз кўринишларидир. Ҳар йили минглаб эркек, аёл ва болалар турли давлатлар чегараларини босиб ўтиб, бевосита ёки билвосита қилинадиган зўрлик ёки унинг таҳдиди остида савдо ва эксплуатациянинг объекти бўлиб қолмоқда.

Ушғун жиноятчилик, хусусан, халқаро терроризм, наркобизнес, курол-аслаҳаларни ноқонуний сотиш билан боғлиқ ўта оғир жиноятлар қаторида одам савдосининг ҳар қандай қурбониларига қарши кураш муаммоси нафақат халқаро ҳуқуқ, миллий ҳуқуқ тизими учун ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда.

2000 йилдаги БМТнинг "БМТнинг трансмиллий ушғун жиноятчиликка қарши конвенциясига одам савдоси ва айниқса, аёллар ва болалар савдосининг олдини олиш ва тақиқлаш ҳамда бундай хатти-ҳаракатларга нисбатан жазо қўллаш тўғрисидаги қўшимча Баённома"сида "одамлар савдоси" тушунчаси ўзининг расмий изоҳига эга бўлди. Баённомага биноан, "одамлар савдоси" эксплуатация қилиш мақсадида одамларни қўч ишлатиш билан кўрkitиб ёхуд бошқача мажбурлаш чораларини қўллаб ёхуд ўғирлаб ёки фирибгарлик йўли билан ёхуд алдаш ёки давлат ваколатларини, тутган мавқени суиистеъмол қилган ҳолда ёки бир шахсининг назоратидаги бошқа бир шахсни сотиб олиш йўли билан уларни ёллаш, ўтказиш, ташиш, сақлаш ёки уларни олиш маъноларида тушунилади.

Одам савдоси жиноий фаолиятнинг ўта хавфли ва таҳрирловчи туридир. Таҳқирланиш шунда намён бўладики, мазкур жиноят қулликка ўхшаш шаклларда содир қилинади. Бундан ташқари, инсонни эксплуатация қилиш, "товар" сифатида сотиш, инсон омилларида фойдаланиш орқали даромад ортириш билан боғлиқлиги сабабли таҳқирловчи мазмун-моҳият касб этади.

Мамлакатимизда истиқлолнинг дастлабки йилларидан буюн барча соҳаларда ҳуқуқий ислохотлар амалга оширилмоқда. Аввало, бу даврда одам савдоси жиноятларига барҳам беришнинг норматив-ҳуқуқий базаси шакллантирилгани эътиборга лойик, 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган Жиноят Кодексидида илк бор одам савдосига қарши курашиш мақсадида бундай ҳаракатлар учун жиноий жавобгарлик белгиланди. Шу билан бирга, одам савдоси трансмиллий, яъни ҳудуд ва чегара танламайдиган жиноят эканлиги ҳисобга олиниб, бундай салбий ҳолатларга қарши курашиш борасида халқаро ҳамкорликка ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мухтарам Президентимиз ташаббуси ва раҳнамоллиги

2008 йилнинг 17 апрелида "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши энг муҳим воқеа бўлди. Бу жиноятнинг олдини олиш ва унга қарши курашишнинг ҳуқуқий асосларини яратиш билан бирга, одам савдосидан жабрланганларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш чораларини ўз ичига олди. Бу курашнинг мантикий давоми сифатида Президентимизнинг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори эълон қилинди. Шу билан бирга, Одам савдосига қарши курашиш бўйича Республика Идораларо комиссияси тузилди. Бу комиссия раиси этиб Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори тайинланди. Утган йиллар мобайнида мазкур комиссия ва ҳудудий ишчи гуруҳлари томонидан қўллаб амалий ва самарали фаолият олиб борилди. Одам савдосига қарши курашишни ташкил этиш фаолиятини амалга оширувчи давлат органлари ҳамкорлиги кучайтирилди.

Одам савдосидан жабрланганларни ижтимоий реабилитация қилиш, уларни нормал турмуш тарзига қайтариш, мазкур шахсларга юридик ёрдам кўрсатиш, уларни психологик, тиббий, касбий реабилитация қилиш, ишга жойлаштириш, вақтинчалик турар жой бериш масалалари ҳам ҳал этилди. Маълумки, одам савдоси жабрдийдаларни ўз соғлиқларини йўқотишлари, руҳий инкироз ҳолатига тушиб қолишлари ёки яқин инсонлари билан муносабатлари издан чиқиши мумкин. Ушбу ҳолатларда Марказ ҳодимлари уларнинг саломатликларини ҳамда руҳий ҳолатларини тиклаб олишларига кўмаклашди. Марказнинг ижтимоий иш ходими эса, жабрдийдаларнинг оиласига, ота-онаси ёки фарзандлари бағрига қайтишларига, бошпана ва иш билан таъминланишларига кўмаклашди. Шунингдек, улар билан доимий алоқада бўлиб туради ва нормал ҳаётга қайтигуларича назорат қилиб туради. Бу давр ичидида уларда пайдо бўлган қийинчиликлар ва муаммоларни ҳал қилишларига кўмаклашди. Бундан қўзланган асосий мақсад — жабрдийдаларнинг яна жиноятчилар тузоғига тушиб қолишларининг олдини олишдан иборат. Чунки, одам савдоси қурбонлари кўп-роқ жамиятда ва оиласида қандайдир муаммолари бор инсонлар орасидан чиқади. Шу боисдан, уларнинг яна одам савдоси қурбонига айланishiларининг олдини олишга ҳам алоҳида эътибор қаратиш талаб этилади.

Таҳлилларга кўра, аксарият ҳолатларда жабрланувчилар ушбу жиноятга алдов йўли билан жалб қилинганлардан иборат бўлади. Жумладан, самарқандлик Шамсиддин анча йиллардан бери Қозғоғистонга бориб ишлар, оиласининг эҳтиёжи учун пул топарди. Йиллар давомида ўзга юртда анча-мунча таниш орттирди. Айниқса, Қ.Молдахов билан анча яқин бўлиб олди. Шароитга мосла-

шиб олгач, Шамсиддин кишлоқдошларини ҳам ишга олиб келишни, агар режоси амалга ошса, улар ҳисобидан катта маблағ ишлаб олишни ният қилди. Ортига қайтиб, дастлаб ҳамқишлоғи Рустамга учрашди.

"Биласиз, анча йиллардан буюн Қозғоғистонга бориб келаяман. Бу сафар ўзимизнинг Жиззахдан катта бир иш олганман. Сизни ҳам олиб кетсам дегандим", деди. Рустамнинг бошқа юртларга бориб, ишлаб келишга унчалик ҳам ҳўши йўқ эди. Шамсиддиннинг "иш Жиззах вилоятида" деган гапидан кейин кўнди. Шундан сўнг "қахрамонимиз" Эсон Амиров, Улғубек Маманов ва Мамарасул Сафаровларни ҳам ўз қармоғига илинтирди. Белгиланган кун келиб, улар йўловчи машинада айтилган жойга жўнаб кетишди. Манзилга етиб боришгач, Шамсиддин "Қурилишнинг ҳўжайинига кўрсатиб чиқаман", деб барчасининг паспортида ни йиғиб олди. Шундан сўнг уларни Қозғоғистонга тутанган чегара ҳудудига олиб борди. Норози бўлаётганларни "Қурилиш ишлари Қозғоғистоннинг Жетисойида экан. Бошлиқ ишларни шу ердан туриб бошқар экан", деб тинчлантирди. Уларни ошнаси Қўзимбой Молдавоннинг иҳтиёрига — Чимкент шаҳри ҳудудида жойлашган "Қайтмас-2" посёлкасига олиб борди. Иш борганлар олти хоналик уйнинг қурилишини бошлаб юборишди.

Ишчиларнинг ойллик маошларини ўзи олаётган Шамсиддин яна қўшимча ишчилар қидира бошлади. У бу сафар ҳамқишлоқлари Руслан Оқбўтаев, Сирожиддин Мардиев, Мусурмон Бурхонов, Илҳом Сафаров, Озоджон ва Фариджон Элмуродовларни олиб кетди. Борган захотиёқ оқоридаги каби "вақтинчалик рўйхатдан ўтказиб бериш" баҳонаси билан уларнинг ҳам паспортиларини олиб қўйди. Аммо ваъда қилинган иш ҳақи ва қулай яшаш шaroитидан дарак бўлмади. Ишчилар ўзравонлик калтаклари ёмғири остида оғир меҳнатга жалб этилишди. Бир неча ойдан сўнг ортига бир амаллаб қайтганлар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга бу ҳақда хабар беришди. Оқибатда Шамсиддиннинг қирқдоғларни маълум бўлди ва қилмишига яраша жазога тортилди.

Одам савдосига қарши жиддий курашилаётган бир пайтда айрим содда аёлларнинг ҳамон бу иллат домига тушиб қолаётгани ачинарлидир. Хусусан, Самарқанд шаҳрида истиқомат қилувчи Дилором Розикова оиласи бузилгач, бир нафар фарзанди тақдирини ўйлаш ўрнига ўзини фаҳш боткоғига ўтди. У ноқонуний равишда айланма йўлар орқали Қозғоғистон Республикаси ҳудудида ўтиб, Чимкент шаҳрида фоҳишалик билан шуғулланди. У ернинг банд-пастини ўрганиб олгач, фоҳишалик ортидан янада кўпроқ пул топишни режалаш-

тирди. У шу мақсадда Самарқанд шаҳрига қайтиб келиб, Мадина, Гулнора, Нина исмли қизларни иш топиб бераман, деб алдаб, Чимкент шаҳрига олиб кетди. У ерда бир уйни ижарага олиб, қизларни жойлаштирди. Сўнгра уларни турли меҳмонхоналарга олиб бориб, фоҳишалик қилишга мажбурлади. Фуқаролик паспортисиз ортага қайта олмаслигини билган қизлар Дилоромга пул ишлаб беришдан бошқа чора топишолмади. Охири оқибат минг машаққат билан ватанига қайтиб келган қизлар Дилором Розикова устидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга муурожаат этишди. Суд ушбу ҳолатни ўрганиб чиқиб, қизларни алдов йўли билан олиб кетиб, фоҳишалик қилишга ундаган Дилором Розиковани айбига яраша жазоллади.

Атрофимизда одам савдосининг у ёки бу кўриниши содир этилаётгани, қимидир жабрланувчиларга айлиниб қолаётгани гоятда ачинарлидир.

Мазкур муҳдиш муаммога қарши курашишда аҳолининг бу борадаги билимларини ошириш, оммавий ахборот воситалари орқали унинг қурбонлари билан суҳбатлар уюштириш, одам савдосининг бутун муҳдиш ҳолатларини тасвирлаб бериш ҳам самарали восита саналади. Ҳар бир инсон, айниқса, ёшлар бу жиноий қилмишнинг қурбонига айлиниб қолмасликлари учун эҳтиёт бўлишлари керак. Хорижий мамлакатлардан таклиф этилаётган ҳар қандай иш, хизматларни шахсан ўзлари текшириб қўришлари, нотаниш кишиларнинг таклифларига ишонмасликлари ҳамда энг муҳими, уларга ўз ҳужжатларини бериб қўймасликлари ҳам доим ўзтириб боришимиз лозим.

Самарқанд вилоятида ҳам Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни, Президентимизнинг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ижроси ҳамда Республика Бош прокурорининг буйруқ ва курсатмаларини аниқ ва сўзсиз бажарилишини таъминлаш борасида барча зарур чоралар кўриб борилмоқда. Одам савдосига қарши курашиш бўйича вилоят идораларо комиссияси, шунингдек, шаҳар-туман идораларо комиссия аъзоларининг иштирокида йиғилишлар ўтказилиб, йўл қўйилаётган хато-камчиликларни аниқлаш, одам савдоси жиноятларининг олдини олиш, фoш этиш ва оғир оқибатларни бартараф этиш борасида тегишли чора-тадбирлар белгиланган. Бу масаланинг долзарблиги инобатга олиниб, бу борадаги қонунлар ижроси устидан қатъий назорат ўрнатилиб, ҳудудий комиссияларнинг иш режалари бажарилишини таъминлаш масалалари жойлардаги шаҳар ва туман прокурорлари томонидан назоратга олинган.

Фахриддин ЖАМОЛОВ,
Самарқанд вилоят прокурори
ўринбосари
Дўстбек СУЛАЙМОНОВ,
«Нуқуқ»

Одам савдоси билан боғлиқ салбий ҳолатларнинг олдини олишда энг муҳим омиллардан бири — аҳолини иш билан таъминлаш масаласидир. Фуқароларни иш билан таъминлаш ёки бошқа мақсадларда чет давлатларга юбориш билан шуғулланувчи юридик ва жисмоний шахслар фаолиятининг қонунийлиги, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бошқармалари, ички ишлар бошқармасининг хориҳга чиқиш-келиш ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси ҳамда унинг қўйи тизимларида мунтазам равишда текширишлар ўтказилиб боришмоқда. Аҳолини, айниқса, ёшларни касаначилик асосида иш билан таъминлаш алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, жорий йилнинг уч ойида вилоят микёсида 18 мартаба "Бўш иш ўринлари ярмаркалари" ўтказилди. Бу тадбирларда 812 та корхона ва муассасалар 2943 та бўш иш ўринлари билан қатнашди. Унда 4435 нафар фуқаролар иштирок этишиб, 1047 нафар фуқарога ишга жойлаштирилган учун йўланмалар, 933 нафар фуқарога ҳуқуқий маслаҳатлар берилди. Жорий йилнинг ўтган даврида вилоятда 3394 та корхона томонидан 13851 та квоталанган иш ўринларини яратиш белгиланган бўлиб, бу иш ўринларига ижтимоий муҳофазага муҳтож кишиларни ишга жойлаштириш чоралари қўрилган.

Одам савдосига қарши курашиш, одам савдоси жиноятларининг муҳдиш оқибатларидан аҳоли хабардорлигини ошириш ҳамда бу борада қўйилган вазифаларни бажаришда вилоят ҳокимлиги, вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралари, Адлия бошқармаси, касб-ҳунар ва ўрта махсус таълим бошқармаси, "Истикболли авлод" ёшлар ижтимоий ахборот маркази, "Маҳалла", "Нуруний", "Соғлом авлод учун" фондрлари ва "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан ҳамкорлик ишлари йўлга қўйилиб, бу каби жиноятларнинг олдини олиш ва фoш этишга қаратилган семинарлар, суҳбатлар ўтказилмоқда. Турли йиллар ва ташкилотларда, меҳнат жамоаларида, Олий ва ўрта махсус таълим муассасаларида, маҳаллаларда ўтказилган 338 та семинар-тренинглр, давра суҳбатлари ва учрашувларга 39 мингдан ортиқ киши жалб этилди. Маҳаллий телевидение орқали жорий йилнинг ўтган даври мобайнида 16 марта курсатув ва роликлар намойиш этилиб, газета ва журналларда 12 марта мақола чоп этилди.

Бу йўналишда амалга оширилган тадбирлар натижасида жорий йилнинг ўтган даврида вилоят ҳудудида фуқаролардан одам савдоси билан боғлиқ аризалар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 44 фоизга, қўзғатилган жиноят ишлари 50 фоизга, жабрланганлар 80 фоизга, шу жумладан, жиноят қурбонига бўлган аёллар улуши 75 фоизга камайган.

Инсоннинг шаъни ва қадриятини ҳурмат ва эъзозга лойик. Инсоний қадриятларни топташга уринган ҳар қандай шахсга қонун олдида жавобгарлик муқаррардир.

Лавозимдан четлаштиришнинг процессуал тартиби

Истиқлолнинг дастлабки даврларида қоқ суд-ҳуқуқ тизимини босқичла-босқич эркинлаштириш ва демократлаштиришнинг ҳуқуқий асослари яратилгани бу соҳада олиб борилмаётган ислоҳотларни изчил ва тадрижий амалга ошириш имконини беради.

"Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"нинг мазмун-моҳияти суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш ва либераллаштиришнинг бугунги кундаги устувор вазибаларига, ҳусусан, судга қадар иш юритув босқичида қўлланилаётган лавозимдан четлаштириш ва шахсни тиббий муассасага жойлаштириш тартибига процессуал-мажбуриятларнинг фақат судьянинг санкцияси асосида қўллаш тартибининг жорий этиш лозимлигига алоҳида эътибор қаратилганини кўрамиз. Чунки, бундай процессуал-мажбуриятлар чораларини қўллаш тартибининг жорий этилиши жиноят процессида "Хабеас корпус" институтини қўллаш соҳасини кенгайтириш, шу билан бирга, фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликларига дахлсиз экани, уларни суд қарорисиди маҳрум этиш ёки уларни четлаб қўйишга ҳеч қим ҳаққи эмаслигини тўғрисида қонуннинг амалдаги таъминлангани таъминлайди.

Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 255-моддасида назарда тутилган лавозимдан четлаштириш

жиноят-процессуал мажбуриятлар чораси сифатида ўзига хос хусусиятларга эга. Бу процессуал-мажбуриятлар чораси, башарти айбланувчи, судланувчи ўз иш жойида қолса, у жиноят иши бўйича ҳақиқатни аниқлашга, жиноят оқибатида етказилган зарарни қоплашга тўсқинлик қилади ёки жиноий фаолиятини давом эттирадими, деб ҳисоблашга етарли асослар бўлса, қўлла-нилиши мумкин. Бунда айбланувчи, судланувчи мансабдор шахс бўлиши керак.

2012 йил 18 сентябрда қабул қилинган "Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун билан "Прокуратура тўғрисида"ги Қонуннинг 28-моддасига киритилган ўзгартиришга кўра прокурор айбланувчини лавозимдан четлаштириш ҳақида, шахсни тиббий муассасага жойлаштириш тўғрисида судга илтимоснома киритиш ёки илтимосномага розилик бериш ваколати белгиланди.

Бундан ташқари, ЖПКга 26 банддан иборат ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди.

ЖПКнинг 256-моддасига мувофиқ, ишни судга қадар юритиш босқичида айбланувчини лавозимдан четлаштириш учун етарли асослар мавжуд бўлганда прокурор, терговчи айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисида илтимоснома қўзғатиш ҳақида мазкур процессуал-мажбурият чорасини қўллаш асосларини баён этган ҳолда қарор чиқаради.

Прокурор айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги илтимосноманинг асослигини текшириб, унга рози бўлган тақдирда, айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисида илтимоснома қўзғатиш ҳақидаги қарорини ва зарур материалларни судга юборади.

Айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги илтимоснома дастлабки тергов юретилаётган жойдаги жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) судининг, округ, ҳудудий ҳарбий суднинг судьяси томонидан, мазкур судларнинг судьяси бўлмаган ёхуд айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги материални кўриб чиқишга унинг иштирокини истисно этувчи ҳолатлар мавжуд бўлган тақдирда, жиноят ишлари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Олий суди, жиноят ишлари бўйича вилоят, Тошкент шаҳар суди, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди раисининг кўрсат-

масига биноан, бошқа тегишли суднинг судьяси томонидан яқка тартибда кўриб чиқилади.

Айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги илтимоснома ёпиқ суд мажлисида, материаллар келиб тушган пайтдан эътиборан 48 соатдан кечиктирилмасдан кўриб чиқилади.

Суд мажлисининг жойи, санаси ва вақти ҳақида лозим даражада хабардор қилинган шахсларнинг келмаганлиги айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги илтимосномани кўриб чиқиш учун монелик қилмайди.

Судьянинг айбланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги ажримни ўқиб эшиттирилган пайтдан эътиборан қучга қиради. Ажрим тегишли корхона, муассаса, ташкилот раҳбарига ижро учун, прокурорга, айбланувчига, ҳимоячига эса маълумот учун юборилади. Мазкур ажрим устидан у чиқарилган қонун эътиборан 72 соат ичида айбланувчи, унинг ҳимоячиси ва қонуний вакили, лавозимдан четлаштирилган айбланувчи ишлаган тегишли корхона, муассаса, ташкилот раҳбари томонидан апелляция тартибида шикоят берилиши ёхуд прокурор томонидан протест келтирилиши мумкин. Шикоят, протест ажримни чиқарган суд орқали берилади. Шикоят ёки протест бериш суднинг айбланувчини лавозимдан четлашти-

А.ТЎРДИЕВ,
Бош прокуратуранинг ОЎК тингловчиси

риш тўғрисидаги ажримни ижросини тўхтатиб қўймайди. Апелляция инстанцияси суди ушбу материалларни шикоят ёки протест билан бирга, улар келиб тушган пайтдан эътиборан 72 соатдан кечиктирилмасдан кўриб чиқиши керак.

Айбланувчини, судланувчини лавозимдан четлаштириш тўғрисидаги ажримни ижро этиш (ЖПК 259-модда) корхона, муассаса, ташкилот раҳбари учун мажбурий бўлиб, раҳбар ажримни олиши билан дарҳол уни ижро этиши ҳамда бу ҳақда терговчини, прокурорни ва судни хабардор қилиши шарт.

Ҳулоса ўрнида айтиш жоизки, жиноят-процессуал мажбурият чораларини қўллашга олиб амалга оширилган ислохотлардан келиб чиқиб, келгусида мажбурият чораларини ноқонуний тарзда қўлла-ниши натижасида шахсларга етказилган маънавий ҳамда мулкий зарарни қоплашга қаратилган қонун нормалари такомиллаштирилиши лозим. Чунки, мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимиде олиб борилмаётган ислохотлар фуқаролик жамиятини ривожлантиришга, инсон ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишнинг кафолати сифатида суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлаш, унинг нуфузини оширишга қаратиландир.

Ўғрилик йўли билан талон-торож қилишнинг тугалланган вақтини аниқлаш масалалари

Ўзгалар мулкни талон-торож қилишни жиноий-ҳуқуқий тавсифлашнинг муҳим жиҳати мазкур жиноятнинг тугалланган вақтидир. Бу масала мазкур тоифага жиноятларни тўғри квалификация қилинишини таъминлаш ва шу жумладан, темир йўл транспорти объектларини юмқини ўғрилаш ҳолатларини квалификация қилиш учун муҳим назарий ва амалий аҳамият касб этади.

Юридик адабиётларда ўзгалар мулкни талон-торож қилишнинг тугалланган вақти тушунчаси ҳусусида турли фикрлар билдирилган. Жумладан, ўғрилмаётган нарсанинг фойдали қисмларини олиштириш объектив шартлари айбдорнинг уларни қўлга киритиш нияти билан мос келганда, жиноий фаолият тугалланган бўлиши кўрсатилади. Бу нукта назар тарафдорларининг фикрига кўра, ўзганин мулкни талон-торож қилишнинг тугалланган жиноят, деб эътироф этилиши учун айбдорнинг нияти, шунингдек, мол-мулкдан айбдор ихтиёрига кўра фойдаланиш ёки уни тасарруф этиш учун мавжуд объектив имконият ўртасидаги мувофиқлик ҳисоб-чи олиниши лозим. Шу сабабли, "...айбдорнинг мол-мулкни қўлга киритгани тугалланган талон-торож ҳисобланмайди, чунки қўлга киритишдан ташқари, у амалда мол-мулкдан ўз ихтиёрига кўра фойдаланиш ёки уни тасарруф этиш имкониятига эга бўлиши лозимлиги талаб этилади", деб таъкидланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1999 йил 30 апрелдаги "Ўзгалар мулкни ўғрилик, талончилик ва босқинчилик билан талон-торож қилиш жиноят ишлари бўйича суд амалиёти тўғрисида"ги 6-сонли Қароридан "Ўзгалар мулкни талончилик ва ўғрилик билан эгаллаган ва айбдор бу мулкдан ўз хоҳишча фойдаланиш ёки уни ишлашти имкониятига эга бўлган вақтдан бошлаб тугалланган ҳисобланади", деб кўрсатилади.

Бизнинг назаримизда, кўриб чиқилаётган муаммони ечишга нисбатан мазкур ёндашув муайян аниқликлар киритишни талаб қилади. Аввало шунини қайд этиш лозимки, ўзганин мулкни талон-торож қилиш жиноятларининг баъзилари талончилик, ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-торож қилиш, фирибгарлик, ўғрилик "моддий" таркибли жиноятлар тоифасига қиради. Бундан ҳулоса шуки, мазкур тоифадаги жиноят ўзига амалда моддий зарар етказилган вақтдан эътиборан тугалланган ҳисобланади. Қолган ҳолларда гап фақат ўзганин мулкни талон-торож қилишга таъбиргарлик кўриш ёки уни суиқасд қилиш ҳақида бориши мумкин.

Жиноят ҳуқуқи назариясида, тергов ва суд амалиётида вужудга келган умумий фикрга кўра, суиқасд жиноий фаолият босқичи сифатида, айбдор қўриқлаш объектига қасдан таъвоуз қилиши, унга зиён етиши хавфини бевосита туддириши, лекин айбдорга боғлиқ бўлмаган ҳолатларга кўра, бу зиён етмай қўрилишдан иборатдир. Бу масалани қонун чиқарувчи ҳам айнан шундай ечган. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 25-моддасининг 2-қисмига мувофиқ, қасдан содир этилаётган жиноят бошланғич, шахсга боғлиқ бўлмаган ҳолатларга кўра охирига етказилмаган бўлса, жиноят содир этишга суиқасд, деб топилади. Бинобарин, айбдор жиноий натижа юз бериши учун амалда зарур бўлган барча ҳаракатларни бажарган ва амалда бундай натижа юз берган ҳолда тугалланган, деб эътироф этилиши мумкин.

Айбдор талон-торож қилинган мол-мулкдан ўз ихтиёрига кўра фойдаланиш ёки уни тасарруф этиш имкониятини амалда қўлга киритганилиги ёки киритмаганлиги мулкдор учун аҳамиятга эга эмас. Муҳими, мол-мулкни айбдор мулкдорнинг ихтиёридан чиқарган ва амалда мулкдор, мазкур мол-мулкни тасарруф этиш имкониятидан маҳрум бўлганлигидадир.

Олий суд Пленуми қарори нуктаи назарини қабул қилсак, кўрсатилган ҳолатларда қилиш ўзганин мулкни ўғрилашга суиқасд қилиш сифатида квалификация қилиниши лозим, чунки амалда айбдорлар ўғрилган бойликлардан ўз ихтиёрига кўра фойдаланиш ёки уларни тасарруф этиш имкониятига эга бўлмаган. Айни вақтда келтирилган мисолда жиноятчиларнинг ҳаракатлари тугалланмаган жиноятлар, деб ҳисобланиши мумкин эмас, чунки мазкур қилмишда жиноят таркибининг белгилловчи барча белгилар мавжуд ва бунинг натижасида амалда ўзига моддий зарар етказилган. Шу сабабли биз ўзганин мулкни ўғрилашнинг тугалланган вақтини аниқлашда айбдорнинг ўғрилган бойликлардан фойдаланиш ёки уларни тасарруф этиш имконияти билан боғлаш мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз.

Айрим олимларнинг фикрига кўра, бундай ҳолатларда қилмиш ўзганин мулкни

ўғрилаш сифатида квалификация қилиниши лозим. Бошқа олимлар эса, аксинча, бунга қатъиян қарши чиқадилар ва ўзганин мулкни қўлга киритишнинг бундай усулларини ЖКнинг 167-моддаси билан квалификация қилишни ёки мазкур қилмиш учун жавобгарликни назарда тутувчи махсус жиноий-ҳуқуқий нормани қабул қилишни таклиф қиладилар.

Кўриб чиқилаётган муаммони ечишга нисбатан мазкур ёндашув бизнингча баъзилар, чунки таҳлил қилинаётган ҳолатлар мулкни талон-торож қилиш "олатдаги" ҳоллари билан айни бир белгиларга (жиноий таъвоузнинг ягона объекти ва предмети) эга. Шу билан бир вақтда, талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилаш ўзига ҳос бир қанча белгиларга эга бўлиб, улар ЖКнинг 167-моддасида назарда тутилган жиноятга ҳос эмас.

Биринчидан, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 167-моддасида назарда тутилган жиноятнинг ўзига ҳослиги айбдорда топилган ёки тасодифан қўлга киритилган мол-мулкни ўзлаштириш нияти учун амалда мазкур мол-мулк қўлга киритилганидан кейин пайдо бўлиши билан тавсифланади. Шу билан бир вақтда, талон-торожнинг ўзига ҳослиги ўзганин мулкни қўнунга хилоф равишда ўзлаштириш мақсади айбдорда амалда мазкур мулкни қўлга киритишга қадар пайдо бўлишидадир.

Иккинчидан, мол-мулкни талон-торож қилиш учун жавобгарлик келиб чиқишига мазкур мол-мулкнинг амалда қўнунга хилоф равишда қўлга киритилгани киёфя қилади. Ҳолбуки, ЖКнинг 167-моддасига биноан, ЖКнинг мазкур нормаси бўйича жавобгарлик мол-мулкни топилган олинган учун эмас, балки бу мол-мулкни яшириганлик, уни тегишли мулкдорга тамагирлик ниятида қайтармаганлик учун келиб чиқади.

Учинчидан, ЖКнинг 167-моддасида назарда тутилган жиноятга шу нарса ҳоски, айбдор одатда ўзганин мол-мулкни топши ва уни ўзлаштириш учун фаол ва изчил ҳаракат қилмайди. Айни вақтда, талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилашнинг амалга ошириш учун фаол ва изчил ҳаракатлар талаб этилади.

Тўртинчидан, ЖКнинг 167-моддасида назарда тутилган жиноятнинг содир этилиши ўзгаро боғлиқ эмас ва айбдорнинг олдинги ҳаракатларидан келиб чиқмайди, талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилашда эса бундай сабабий боғланиш доим мавжуд бўлади.

И.НАРИМОВ,
Бош прокуратуранинг ОЎК тингловчиси

Бешинчидан, талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилашнинг ижтимоий хавфлиги топиб олинган ёки айбдорнинг қўлга тасодифан тушиб қолган ўзганин мулкни ўзлаштиришнинг ижтимоий хавфлигидан юқоридир.

Бизнинг назаримизда, бу жиноят таркибларининг ўзига ҳос фарқи белгилари илгари талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилаш билан топилган олинган ёки айбдорнинг қўлга тасодифан тушиб қолган мол-мулкни ўзлаштириш ўртасида аниқ четара ўтказиш имконини беради.

Юқориде баён этилганидан келиб чиқиб, илгари талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилаш ўзганин мулкни талон-торож қилиш сифатида квалификация қилиниши лозим, деб ҳисобланади. Бундай талон-торож қилиш жиноятнинг предмети жиноят содир этилаётган вақтда мулкдорнинг ихтиёрида ҳамда уни талон-торож қилган айбдорнинг гафривконуний ихтиёрида бўлган мол-мулк бўлиши мумкин. Бу ҳолатлар содир этилган жиноятнинг табиатини ўзгартирмайди. Чунки иккала ҳолда ҳам мулк эгаси (давлат ёки тегишли жамоат ташкилотлари), гарчи қонуний мулк эгалари сиймосида ўз ваколатларини амалга ошириш имкониятидан маҳрум бўлган бўлса-да, талон-торож қилинган мол-мулкнинг мулкдори бўлиб қолади.

Илгари талон-торож қилинган мол-мулкни ўғрилашнинг тўғри квалификация қилиниши учун иккиламчи талон-торожни содир этган шахснинг нияти ва ўзганин мулкни қўнунга хилоф равишда қўлга киритиш усулини аниқлаш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Иккиламчи ўғрилик содир этган шахс мол-мулкни илгари ўзганин мулкдорнинг ихтиёридан қўнунга хилоф равишда чиқарган шахсдан ўғрилётганини англаган ёки англамаганлиги, ўзганин мулкни талон-торож қилиш сифатида квалификация қилиниши омили бўла олмайдими. Бу ерда ўғрилик, талончилик, босқинчилик, фирибгарлик мавжуд бўлиши мумкин. Аммо бундай ҳолатларда мазкур мол-мулк биринчи марта талон-торож қилинганда мавжуд бўлган жавобгарликни оғирлаштирувчи белгилар (миқдор, турух, тақрирлилик ва ш.к.), бизнинг назаримизда, уни иккиламчи талон-торож қилган шахсга нисбатан таъбиқ этилиши мумкин эмас.

«Ажал уруғи» шайдолари

Гиёҳвандлик ўзининг муҳиш оқибати туфайли "аср вавоси" номини олган. Бу офатга ошно бўлган шахс аввало инсоний хислатларидан айрилиши ва охирикўшат, эрта бир кун ажалга рўбарў бўлиши ҳам аини ҳақиқат. Аммо бунга гиёҳванд нафақат ўзига, балки яқинлари, атрофдагилар ҳам ва жамиятга катта зарар келтириши мумкин.

Ана шундай ҳолатларнинг олдини олиш, гиёҳванд моддалар савдоси ортидан бойишни йўқотиш мақсадида кўплаб сай-ҳаракатлар амалга оширилмоқда. Бироқ афсуски, орамизда ҳамон гиёҳфурӯшлар учраб турибди.

Абдувоҳид Қосимов ва унинг жиноий шериклари ана шундай тубан кимсалардан ҳисобланадилар. 2011 йилнинг декабрь ойидан бошлаб танишлари Аваз Аҳмедов ва Бобур Махтумбеков билан тил бириктирган ҳолда Қирғизистон Республикасига ноқонуний тарзда ўтган Абдувоҳиднинг мақсади гиёҳванд моддаларни контрабанда йўли билан юртимизга олиб ўтиш ва қимматига пуллаш эди.

— Беш-олтита "клиент" бор, бу ёғидан ташвиш қилмасан

ҳам бўлади, — ўзича ҳамроҳларига далда берган бўлди Абдувоҳид Қосимов. — Фақат... бу зормандани биров "хитланмайдиган" тарзда олиб ўтиш керак.

Улар ўзаро келишишгач, Аваз Аҳмедовнинг шахсий автомашинасида қирғизистонлик Камаш исмли фуқародан гиёҳванд моддаларни сотиб олиб, андижонлик Нодир, Норин туманида яшовчи Фазлиддин, наманганлик Аҳмад ва Зафар, тошкентлик Жасур ва Салим, Чирчиқ шаҳрида яшовчи Абдуҳалил исмли кимсаларга, шунингдек, жиноий шериклари Усмон Тошматов ва Муҳиддин Қўчқоровга тарқатиш ҳамда қимматига пуллаш билан шуғуллана бошлашди. Гуруҳнинг яна бир аъзоси Ҳамид Браун эса ўз хонадонидан бангхона очиб, таниш-билишлари билан мунтазам ра-

вишда гиёҳванд моддалар истеъмол қилиб келарди.

2012 йилнинг 15-17 август кунлари Бобур Махтумбеков Абдувоҳид Қосимовнинг топшириғига кўра, Тошкент шаҳрида яшовчи Жасур исмли шахсдан 350 минг сўм, чирчиқлик Муҳиддин Қўчқоровдан 1 млн. сўм маблағ йўғди. "Шеф айтди, "оборот"га пул керак!"

— писанда қилади у. Сўнгра Абдувоҳид Қосимовдан 4 млн. 400 минг сўм олиб, Порахитдин Қорабоевдан 2100 АҚШ долларига алмаширади. Бундан 300 АҚШ долларини Тошкент шаҳридаги ўзларининг ижара уйлари ҳақи учун тўлайди. Шунингдек, 1 минг 800 АҚШ долларини олиб, Абдувоҳид Қосимовнинг топшириғига асосан Андижон вилояти, Пахтаобод тумани, Маданият қишлоғи орқали давлат чегараларидан ноқонуний тарзда Қирғизистон Республикасига пиёда ўтиб, Камаш исмли жиноий шеригидан 1 килограмм гашишни олиб Ўзбекистонга ўтади. У 21 август куну гиёҳванд моддани Абдувоҳид Қосимовга топширгач, олдиндан тузилган жиноий режага асосан 394,52 грамм гашиш гуруҳ ҳамқори Фарход Раимбоевнинг ёрдами билан Усмонбой Тошматовга 1700 АҚШ долларига сотиб юборилади.

Хар қандай жиноий хатти-ҳаракатнинг охири "вой". Тубанлик йўлидан оранмайдиган кимсалар гўё "киши билмас" ишлари "қорлар остида қолиб кетади", деб ўйлайдилар. Аммо...

Бу гал ҳам шундай бўлди. Гашиш сотиб олган Фарход Раимбоев ўзининг шахсий "Матиз"ида Усмонбой Тошматов билан бирга Тошкент шаҳрига кетаётганида "Наманган" ИПХ масканида хуққни муҳофаза қилиш органи ходимлари томонидан текширилади

ва машинанинг олд ўриндиғи резина тўшамаси тагидан 394,52 грамм гашиш топилади. Бундан ташқари, Усмонбой Тошматовнинг ён чўнтағида гиёҳванд моддани истеъмол қилиш учун қўлбола усулда тайёрланган мослама борлиги ҳам аниқланади.

Энди гални Бобур Махтумбековдан эшитинг. У 2012 йил 22 август куну жиноий гуруҳ раҳбари Абдувоҳид Қосимовнинг топшириғи билан ундан олган 1700 АҚШ долларига яна Қирғизистондан гиёҳванд модда харид қилиш ҳаракатига тушади. Ўзи учун "таниш" манзилдан қўшни республикага ўтиб, топшириқни бажаргач, "товар"ни раҳбари қўлига топширади.

"Агар шуни ҳам ўз "эга"ларига топшириб олсам..." — ўзича ширин хаёлларга берилди Абдувоҳид Қосимов. Бойи, Аваз Аҳмедов олиб келган гиёҳванд моддаларнинг бир қисми ҳам беркитилган жойда "ўз эгаси"ни кутиб ётарди. Шу ўйда жиноий шериги Ҳусан Пўлатовга сиз қоқадди. Буни кутиб турган ҳамқори ундан 1 млн. 100 минг сўм эвазига 135 грамм гашиш сотиб олади. Абдувоҳид Қосимов эса ҳамқори Бобур Махтумбеков билан бирга қолган моддаларни сотиш учун бўлақларга ажратгач, Наманган шаҳридаги 2-кичик туман ҳудудига кетаётганларида хуққни муҳофаза қилиш идоралари вакиллари томонидан қўлга олинади.

Махтумбеков ҳолат буйича тергов ҳаракатлари бошлангач, Абдувоҳид Қосимовнинг бошқа кирдикорлари ҳам ошкор бўлади. Яъни у 2012 йилнинг июли ойи бошларида фуқаро Д.Бехбудовага ўзини МХХ ходими, деб таништириб, унинг ишончига кириб, аёлнинг озолиқдан махрум этилган турмуш ўртоғини қамоқдан

Ҳабибулло ИСОҚОВ,
Наманган вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

чиқариб беришни ваъда қилганди. Эвазига ундан 7 минг АҚШ доллари олади. Шунингдек, бир неча танишларига кўп миқдорда гиёҳванд моддалар сотиб, бунинг ортидан фойда олиб келади.

Тергов ҳаракатлари барча ҳолатларга ойдинлик киритди. Жиноий гуруҳнинг кирдикорлари фож этилди. Шунингдек, уларнинг ҳар бири суд ҳукми билан узоқ муддатга озолиқдан махрум этилди.

Махтумбеков тафсилотидан кўнгилни афсус-надоматга қоришиқ ўйлар чулғаб олади. Зотан, ушбу жиноий гуруҳ сизу бизнинг кўз ўнгимизда, қўни-қўшимиз, махалладошимиз билан пана-пасткамларда учрашиб, иш битириб юрган. Биз эса уларни пайқамаганмиз ёки шубҳали хатти-ҳаракатларига белгисиз, лоқайдлик билан қараганмиз. Ҳатто шундоқкина қўшни хонадонда бангхона ташкил этиб, тонг-отар базму жамшид уюштирилган ҳам "Сен менга тегма, мен сенга" қабилда кўз юмганмиз. Оқибатда, ушбу гуруҳнинг сафи тобора кенгайиб борган. Энг аянчлики, гуруҳ аъзоларининг асосий қисми айнан навқирон ёшда, тоғни урса талқон қилгулик куч-қудратга эга. Афсуски, улар гайрат билан ишлаб, ҳалоллик ортидан ризқ топиш ўрнига бошқаларга "ажал уруғи" сойтиши касб қилишди.

Эҳтимол, бугун симтўрлар ортида улар афсус ва надомат билан ўртанаётгандир. Аммо бундан фойда бормикан?! Бейхитёр доно халқимизнинг зукколигига яна бир бор тун берасан киши. Ахир бежизга айтилмаган: "Кейинги пушаймон — ўзингга душман!"

Муаммонинг фоживай ечими

Халқимизда қўшничилик — минг йилчилик, деган нақл бор. Ота-боболаримиз азал-азалдан қўни-қўшни билан ўзаро ҳурматга, меҳр-оқибатга бўлиш ақлидасига амал қилиб келди. Қўни кўрган инсонлар "ён қўшни — жон қўшни", "ҳовли олма, қўшни ол" каби мақолларни кўп ишлатадилар. Аслида ҳам ушбу нақл ҳамла мақоллар замирида улкан мазмун бор. Биз бир майизни қирқ бўлиб еган инсонларнинг авлодларимиз Хонадонимизда тансиқ таом пишса, қўшниларсиз тановул қилинмайди. Қўшнисининг бошига мусибат тушса, атрофдагилар ўзларини ортиқча хурсанчиликдан тиядилар, қўлдан келганча қўшнига ҳамлар бўладилар. Фақат мамлакатимизгагина хос бўлган маҳалла институтини ана шундай қадриятлар эвазига шаклланган.

Бироқ, бугун атрофдаги айрим воқеаларни кузатиб, айрим инсонийликни, меҳр-оқибатни унутиб қўймаймизми, деган ташвишли савол турғилади. Қўшнисига ўн минг сўм пулни фоиз эвазига қарзга бераётган, бир пиёла қатик-сутини пулга ҳисоблаётган инсонлар афсуски, учраб туради. Эшитган қалбини ларзага келтирувчи қўнидаги фожиа ҳам меҳрсизлик, оқибатсизлик сабаб рўй берган. Аслида бу муаммони ҳал қилиш имконияти мавжуд эди.

Боготлик Жуманазар Ёқубов ва Мадамин Худойбергановнинг қўшимча томорка ерлари чегарадош. Нима бўлди-ю, М.Худойбергановнинг ўғиллари эътиборсизлик қилиб Ж.Ёқубовнинг томоркасига сув тошириб юборишди. Оқибатда бугдойзор зарар кўради. Ай-

нан шу ҳолат икки оила ўртасида келишмовчилик пайдо бўлишига сабаб бўлади.

Кузнинг охири кунларида ўғлиниқидан қайтаётган Ж.Ёқубов қўшнисини Мадамин Худойберганов Х.Отабоевнинг уйда печ қуриб юрганлигини кўриб, унинг ёнига боради-да: — Нега томоркамни сувга бостирдинг, сув йўлини тозалаб қазисанг бўлмайди? — дея танбех беради.

Ишдан чарчаганми ёки муаммодан безганми, нима бўлганда ҳам Мадамин унга қарамасдан, жавоб қайтаради: — Мен нима қилай, болалар эътиборсизлик қилибди.

Аммо бу жавоб Жуманазарни қониқтирмайди. Аксинча, назаридо қўшнисини уни менсимаётгандай бўлиб туюлади.

Жанжал авж олаётганини кўрган Х.Отабоев уйда ҳомилдор келини, ёш қизи борлигини айтиб, улардан шайтонга хайф бериб, келишишни илтимом қилади. Аммо бу пайтда Ж.Ёқубов "ғурур" отига миниб бўлганди.

— Нега орқа ўгирасан, ҳозир қўлимдаги нарсас билан шундай ураман!

— Урсангиз ураверинг, мен нима қилай ахир, — ишида давом этади Мадамин.

Бу гапни эшитган Ж.Ёқубов қўлидаги ўт қирқадиған мосламаси билан ҳамла қилади ва мослама М.Худойбергановнинг бўйни ҳамда қўлини қирқиб юборади. Атрофга қон сачрайди. Нима қилиб қўйганини фахллаган Ж.Ёқубов шу заҳоти укаси Т.Отажоновнинг олдига бориб, бор гапни айтиб беради. Укаси "Ўзингизни ИИБга топширинг", — дея маслаҳат беради.

Бу орада Х.Отабоев тез тиббий ёрдамга мурожаат қилади. Аммо кеч бўлган, М.Худойберганов жон тақдирини қўлади. Воқеа таъсирида Х.Отабоевнинг ўғли ва келини хушидан кетади.

Арзиманган муаммо шу тахлит якун топади, деб ким ўйлабди дейсиз? Айримларнинг ўйламасдан иш қўриши, фақатгина бугунги кун ташвиши билан яшаши, бойликка муккасидан кетиши каби ҳолатлар, муаммоларни тинч-хотиржамликда эмас, дўқ-пўписа

Руслан ЖУМАНИЁЗОВ,
Богот туман прокурори

билан ҳал қилишга уриниши ана шундай фоживай оқибатни келтириб чиқаради.

Ваҳоланки, қўшнилар бу муаммони бошқача ҳал қилишлари ҳам мумкин эди. Бир иккинчисидан кечирин сўраши, жуда бўлмаганда сув йўлини бир-галикда тозалаш қўни эмасди-ку! Кичкинагина сув тошқини, деб бир инсон ҳаётдан кўз юмди, яна бири умрини қамқоқнада ўтказадиган бўлди. Жуманазар Ёқубов 63 ёшли, қўни кўрган одам. Бу ёшда киши оқ-қорани ажратадиган бўлиб, панд-насихатлари билан ўзгаларга ибрат кўрсатиши, ёшларни тўғри йўлга бошлаши керак эмасми?! Ҳаётнинг пасту баландини кўрган инсон муаммоларни совуқонлик билан ҳал қилишни, қизиқонлик хатоларга сабаб бўлишини англамагани ачинарлидир. Янада ачинарлиси, муаммо ҳал бўлмади. Аксинча, энди қўшнилар умрбод бир-бирларига душман бўлиб ўтишлари мумкин. Бундай вазиятда воқеага маҳалла-қўйнинг аралашуви, хонадонлар эса фарзандларини тўғри йўлга бошлашлари жуда муҳимдир.

Биз меҳр-оқибатни бойликдан устун қўювчи аждодларнинг авлодларимиз. Буни ҳар доим ёдда тутайлик!

«Тигирик макони»нинг сири

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20-моддасида "Фуқаролар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқлари ва эркинликларига путур етказмасликлари шартлиги белгилаб қўйилган. Шундай бўлса, айрим кимсалар амалдаги қонун талабларини биангари ҳолда унга хилоф иш тутишдан тийилишмаяпти. Натижада, юрталарнинг конституцион ҳуқуқларини пойма этиб, уларнинг нафақат мулки, балки ҳаётига ҳам дахл қилишмаяпти. Қуйида баён этилаётган жиноий иш тафсилюти ҳам айнан шу ҳақда.

2012 йилнинг 23 апрелида зарбдорлик С.Жабборов туман прокурори номига ариза билан мурожаат қилади. Унда айтилишича, 14 апрель куни 15 бош қўйини туманнинг Булоқбоши қишлоғи ёнидаги яйловда боқиб юрганида Баҳриддин Бозорбоев укаси Уктам билан келиб "Нима учун бизнинг яйловда қўйларингни боқсан? Бунинг учун товуни тўлайсанлар!" деган ваъ билан 300 минг сўмлик 1 донга қўйини тортиб олган. Шунингдек, ушбу аризада С.Жабборов 2011 йилнинг 22 апрель куни ҳам айнан уша жойда қўшнилари К.Умаров ва У.Эшалиевлар билан чорва молларини боқиб юрганини, бир маҳал Баҳром Бозорбоев ва Илҳом Жамоловлар пайдо бўлиб, "Нима учун бу ерда молларингни боқсанлар? Ер бизники. Бу ерда мол боқишга ҳаққинг йўқ", деб уларнинг 100 га яқин қўйини ўзларига тегишли "Тигирик макони" фермер хўжалигининг галла майдонига ҳайдаб боршигани, уяли телефонга қўйлар галлани пайхон қилаётганлигини суратга олиб, қўй эгаларининг чорвасини сўйдириб юбориш билан қўрқитишгани, уларга эътироз билдиришганда, зўравонлар қўйларни қайтариб бериш эвазига улардан 1 млн. сўмдан пул талаб қилишгани, қўй эгалари бунча миқдорда пул беролмасликларини айтишиганда эса улар С.Жабборовдан 1 бош, К.Умаровдан 2 бош қўй ва 100 минг сўм пул ҳамда У.Эшалиевдан 1 бош эчки олиб кетишганини маълум қилиб, уларга нисбатан қонуний чора қўришни сўрайди.

Мазкур ариза туман прокурори томонидан алоҳида назоратга олиниб, ўтказилган терговолди текшируви натижасига кўра, ушбу товламачилик жиноятлари Б.Бозорбоев ва бошқалар томонидан содир этилганлиги аниқланди ва уларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 165-моддаси 2-қисми билан жиноят иши қўзғатилди.

Жиноят иши тергов бўйича тезкор-тергов гуруҳи тузилиб, олиб борилган дастлабки тергов ҳаракатлари давомида қуйидагилар маълум бўлди: жиноий гуруҳнинг бошлиғи ҳамда раҳнамоси 1939 йилда турилган Юлдош Бозорбоев бўлиб, муқаддам жи-

ноят ишлари бўйича Зарбдор туман суди томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 248-моддаси 1-қисми билан судланган. Аммо у жазодан тегишли хулоса чиқариб олмаган. "Юлдош ёзувчи" деган ном билан уюшган гуруҳ ташкил қилган ҳолда, фарзандлари Боймурод, Баҳриддин, Уктам, Баҳром, Нуриддин Бозорбоевлар, Илҳом Жамолов, қариндошлари Дилшод Холмуродов, Улугбек Аҳмедов ва иш юритувчиси Муҳиддин Мурадовни йиғиб, фаолият юритган.

2010-2012 йиллар давомида Зомин ва Зарбдор туманлари ҳудудида бир нечта товламачилик, босқинчилик ва фирибгарлик жиноятларини қасдан содир этган жиноий гуруҳ томонидан вазифалар ҳам ўзaro тақсимланиб олинган. Жумладан, Юлдош Бозорбоев жиноий гуруҳга раҳбарлик қилишдан ташқари, ишларни режалаштириши ҳамда жиноий йўл билан топилган мулкни гуруҳ аъзолари ўртасида тақсимлаши, Баҳриддин Бозорбоев жиноий режаларни амалга оширишда бевосита қатнашшлари учун гуруҳга бошқа иштирокчиларни жалб қилиши, Дилшод Холмуродов бўлса уларни транспорт воситаси билан таъминлаши лозим бўлади.

Хуллас, Юлдош Бозорбоев ўзгаларнинг мулкни зўравонлик билан эгаллаш мақсадида жиноий режалар тузишни бошлайди. 73 ёши қаршилаган отахон қарилк гаштини суриб, оқсоқол сифатида маслаҳатгўй бўлиш ўрнига ушбу жиноятларга ўзининг фарзандлари ва набираларини жалб қилади.

Белгиланган жиноий режага кўра, 2010 йил 31 май куни соат тахминан 17:00ларда Ю.Бозорбоев гуруҳ аъзоси И.Жамоловнинг берган хабари асосида Зомин тумани, Тоғайтўпи қишлоғида жойлашган "Тигирик макони" фермер хўжалиғига фарзандлари Баҳром, Уктам, Илҳом Жамолов, қариндошлари Дилшод Холмуродов, Улугбек Аҳмедов ҳамда Муҳиддин Муродовларни Баҳриддиннинг бошқарувидаги "ГАЗ-3110" русумли ва Д.Холмуродов бошқарувидаги "ГАЗ-52" русумли автомобилларда юбо-

Улар фермер хўжалиғи ҳудудида бориб, у ердаги яйловда қўйларини боқиб юрган фуқаролар Н.Ортиқбоев, Т.Тўймаев, А.Ҳожибеков ва А.Хатамовларга "Нега фермер хўжалиғи галла майдонига қўйларингни боқсанлар?" деб дўқ уришади ҳамда қўйлар "Тигирик макони" фермер хўжалигининг галла майдонини пайхон қилганлигини уриқ қилиб, чорва эгаларини уриб-дўқлашади. Баҳром Бозорбоев эса А.Мамасолиевга тегишли бўлган пичоқни олиб, Н.Ортиқбоевнинг бўйнига тирайди ва ўлдириш билан қўрқитиб, чўпонлардан пайхон қилинган галла эвазига қўй беришни талаб қилади.

Айбисиз айбдор бўлганлар уларга қўйларни бермаслик учун қаршили қўрсатишади. Шунда И.Жамолов қўй телерадиофонидан отаси Юлдош Бозорбоевга қўнғирок қилиб, "Чўпонлар товон тўлашдан қўш тортаяпти", деганида отахон "Қўйларини беришни хохламасан, уларни сўйиб ташланлар", дея буйруқ беради. Бу гапларни уяли алоқа телефонининг овоз қунайтириш мосламаси орқали эшиттирган жиноятчилар, уларни қўрқитган ҳолда босқинчилик йўли билан "ГАЗ-52" русумли автомобилга 13 млн. 200 минг сўмлик 44 бош қўйини ортиб кетишади ва жиноий гуруҳ аъзолари ўртасида тақсимлашади.

Орадан тўрт ойча вақт ўтган, И.Жамоловдан навбатдаги хабарни олган Ю.Бозорбоев соат 21:00ларда ўғиллари Баҳром, Уктам, Илҳом, Баҳриддин ва қариндошлари Дилшод ҳамда Улугбекни "Тигирик макони" фермер хўжалиғи даласига юборади. Бу сафар ҳам илгариги ҳолат такрорланади. Яъни ака-укалар у ердаги яйловда қўйларини боқиб юрган фуқаролар А.Хўрозов, Б.Эсиргапов, Н.Дусебов ва М.Исмоиловларга галла майдонига қўй боқишгани, экинни пайхон қилишгани учун пўлса қилиб, бу ҳам етмагандек, уларни дўқлашади. Сўнгра Баҳриддин ўзи билан олиб келган ов милтигини Б.Эсиргаповнинг пешонасига тираб, отиб ўлдириш билан қўрқитади. Ночор аҳволда қолган чўпонлар қўйларини уларнинг галла майдонига боқишгани ва уларга нисбатан даъволари йўқлиғи ҳақида тилхат ёзиб беришади. Шундан кейин жиноятчилар босқинчилик йўли билан М.Исмоиловга тегишли 90 минг сўмлик уяли телефонни ҳамда жабрланувчиларнинг ҳар бири 300 минг сўмдан бўлган жами 12 млн. 600 минг сўмлик 42 бош қўйларини эгаллаб олишади. Бу қўйлар ҳам Ю.Бозорбоевнинг кўрсатмасига асосан уюшган гуруҳ аъзолари ўртасида тақсимланади.

Мушугини ҳеч ким "пишт" демагач, Ю.Бозорбоев 2011 йил 11 октябрь куни тахминан соат 16:00ларда навбатдаги жиноятга қўл уради. Унинг тавсиясига кўра Баҳриддин, Баҳром, Уктам ҳамда Илҳом Жамоловлар фуқаро Гулбаҳром Маматовга "Менга тегишли бўлган қўйларни ўзларинг ўғирлатгансан. Бунинг эвазига қўйларингни қайтариб бермайман", дея — умумий нар-

хи 700 минг сўмлик 2 бош қўйини олиб қўйишади. Шунингдек, ўша куни Юлдош Бозорбоев бирга ишлайдиган чўпон Тошпўлат Бойназаровга зўрлик ишлаб, уни ўзларининг Зарбдор тумани, Навоий маҳалласи, А.Шералиев кўчасидаги хонадонларида 3 кун гайриқонуний равишда ушлаб туришади. Чўпонга ўзларига тегишли бўлган, отардан йўқолган 14 бош қўйни топиб бермагунга қадар уйига кетмаслигини айтиб, уни жавобгар қилиш билан қўрқитишади.

Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25-моддасида "Ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамқоқда сақланиши мумкин эмас"лиги қайд этилган. Жиноятчиларнинг таъкиб қилиши мумкинлигидан қўрққан Тошпўлат Бойназаров бу қонуний ҳатти-ҳаракат ҳақида тегишли органларга мурожаат қилмаслики маъқул топади.

Айтмоқчи, 2010 йил 13 май куни фуқаролар С.Бозорбоев ва Э.Жўрабоевларнинг 8 млн. 100 минг сўмлик 27 бош қўйларини босқинчилик йўли билан тортиб олганлар ҳам мазкур уюшган жиноий гуруҳнинг аъзолари ҳисобланадилар.

Ҳеч кимнинг ўзига қарши чиқа олмаётганидан "илҳом"ланган Ю.Бозорбоев навбатдаги фирибгарлигини давом эттиради. У 2006 йилнинг май ойида А.Эшбековга "Ўғлинг Икром Эшбековни Тошкент олий ҳарбий техник билим юртига ўқишга қиритиб қўяман", дея унинг ишончига кирган ҳолда 4 минг АҚШ доллари миқдоридидаги пулларни фирибгарлик йўли билан эгаллайди. Турган гапки, у бу маблағларни шахсий эҳтиёжлари учун ишлаб қўради.

А.Эшбековнинг суддаги кўрсатмасида:

— Ўғлимни Тошкент олий ҳарбий техник билим юртига ўқишга қиритиш учун Ю.Бозорбоевга квартирани ва чорва молларини сотиб, 4 минг АҚШ доллари бергандим. У билим юртида танишим бор, ўғлингни ўқишга қиритиб қўяди, деб алдаган экан. Лекин нафақат уша йили, балки кейинги йили ҳам ўғлим ўқишга қира олмади. 2-3 йил унинг уйига қатнайвериб, пулимни ололдим. Шу масалада уйимда доим жанжал бўлавергач, бир нечта касалликлар орттириб олдим. Ю.Бозорбоевнинг ёзувчилиги сабабли бу ҳақда ҳужужни муҳофаза қилувчи органларга хабар бермадим.

Бундан ташқари, Ю.Бозорбоев 2009 йилнинг июнь ойида Зарбдор тумани, Ойбек маҳалласида яшовчи М.Олимовга "Фуқаролик ишида низоли уй масаласини қизинг Зеби Алимованинг фойдасига ҳал қилиб бераман", деб ваъда қилади. Унинг ишончига қиритиб, 2 млн. 300 минг сўм пулларини олади ва ўзининг шахсий эҳтиёжлари учун ишлаб қўради.

Аслида фирибгарнинг тузоғи тушган А.Эшбеков ва М.Олимовлар ўзларининг конституцион ҳуқуқидан фойдаланиши лозим эди. Аниқроғи, улар Ўзбекистон Рес-

сири

Акмал ГУЛЬМУРАТОВ,
Зарбдор туман прокурори

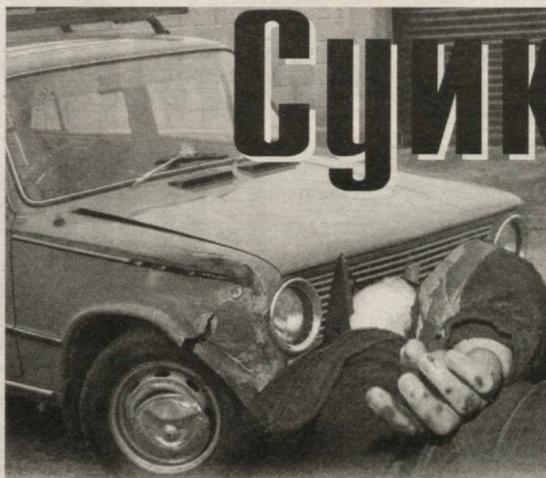
публикаси Конституциясининг 44-моддасида таъкидланганидек, "Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг гайриқонуний ҳатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади", деган асосга таяниб, ўз ҳақларини андиришга интилишганда бу жиноий фаолият барвақтроқ қош этилган бўларди.

Дастлабки тергов давомида Ю.Бозорбоев раҳбарлигидаги 9 кишидан иборат уюшган жиноий гуруҳ томонидан 2010-2011 йиллар ва 2012 йилнинг бошида Зарбдор ва Зомин тумани ҳудудларида жами 16 та (шундан 3 таси босқинчилик, 9 таси товламачилик, 3 таси фирибгарлик ва 1 таси зўрлик ишлаб, гайриқонуний равишда озодликдан маҳрум этиш) жиноят содир этилганлиги аниқланди. Уюшган жиноий гуруҳ томонидан содир этилган жиноятлар натижасида фуқароларга жами 54 млн. 860 минг сўмлик моддий зарар етказилган. Етказилган зарарнинг 21 млн. 700 минг сўми тергов давомида андирилди.

Етказилган зарарни тўлиқ андириш мақсадида уюшган гуруҳ аъзоларига тегишли бўлган 32 млн. 140 минг сўмлик 4 та автотранспорт воситалари хатланди. Дастлабки тергов жараёнида 9 нафар айбланувчилар эҳтиёт чораси сифатида қамқоққа олинди.

Амалдаги қонунларни менсимаслик, уларга зид иш тутиш хайрли бўлмади. Ю.Бозорбоев бошчилигидаги уюшган жиноий гуруҳ аъзолари ана шу оддий ҳақиқатни унуттиди. Янада аниқроқ айтганда бўлса, Бош Қонуни-мизнинг 48-моддасида таъкидланган "Фуқаролар Конституция ва қонунларга риоя этишга, бошқа кишиларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилишга мажбурдирлар", деган талабни менсимасдан, бир қатор жиноятларга қўл уришди.

Оқибатда Ю.Бозорбоев ва унинг жиноий шериклари суд ҳукмига асосан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг бир нечта моддалари билан айбдор, деб топилди, қилмишларига яраша узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилдилар. Жамиятдаги қонунларни менсимай, юрtdошларининг мулкига кўз олайтирган, фирибгарлик ва қўрқитиш йўли билан уларнинг манфаатига зиён етказганлар охир-оқибат ана шундай жазага тортилган мустақил ортимизда қонун ҳамма учун баробарлигини қўрсатади. Бу эса юрtdошларимизнинг амалдаги қонунларга бўлган ишонч ва ҳурмати ошишига хизмат қилади.

Суд дастлабки тергов органи томонидан судланувчининг жиноий ҳаракатлари Жиноят кодексининг 25-, 97-моддаси 1-қисми билан тўғри квалификация қилинганини эътироф этди. Чунки, судланувчи О.Назиров (исм-фамилиялар ўзгартirilган) ўзининг бошқарувидаги "Жигули" русумли автомашинасида Б.Узақовни уриб юбориб, у ариқ ичига йиқилганини кўргач, автоуловининг олди гилдираклари билан жабранувчини босиб ўлдиршига қасд қилганида, ҳолиса жойида бўлган Ғ.Алиев ва Э.Маъмуровларнинг аралашуви туфайли жиноий мақсадига эриша олмаган, жиноий ҳаракати суиқасд бошқарида ниҳоясига етган.

Судланувчи жабранувчини атайин машинасининг олд чап қанотида уриб юбориб, ариқ ичида ётганида, олди гилдираклари билан босиб ўлдиршига қасд қилганига иқроф бўлди. Унинг айби иқрофлигидан ташқари, гувоҳларнинг, жабранувчининг кўрсатувлари, ашёвий далиллар билан ҳам ўз исботини топди. Суд мажлисида тан жароҳати олиб, даволаниб чиққан жабранувчи Б.Узақов судланувчига даввоси йўқлигини таъкидлаб, унга енгиллик беришни сўради. Суд судланувчи яшаш ва иш жойидан ижобий тавсифлангани, муқаддам судланмагани, қарамоғида ур нафар вояга етмаган фарзандлари борлиги, қилмишидан пушаймонлигини содир этган қилмишининг ижтимоий ҳафлилик даражасини жиддий камайтирувчи ҳолатлар сифатида баҳолади. Шунингдек, жабранувчи даввоси йўқлигини таъкидлаб, енгиллик беришни сўраганини эътиборга олди. Жиноят кодексининг 57-моддасини татбиқ этиб, айбланбаётган модда жазо санкциясида назарда тутилган энг кам озодликдан маҳрум этиш жазосидан ҳам камроқ жазо тайинлашни, Республика Олий Мажлиси Сенатининг амнистия тўғрисидаги қарорининг 7-банди, "а" кичик бандини қўллаган ҳолда жазони учдан бир баробарга қисқартиришни лозим, деб топди. Шу тариха ёнма-ён, бирга ишлаб юрган йигитнинг ҳаётига суиқасд қилган О.Назиров 4 йил муддатта озодликдан маҳрум этилди. Суд мажлисида суиқасднинг сабабига аниқлик киритилиши баробарида ҳар хил, бўлмағур миш-мишлар тарқалишига чек қўйилди.

Дарвоқе, МФЙ раиси маҳалла посбонини машинасида босиб юборгани ҳақидаги миш-мишлар хилма-хил, ҳақиқатдан йироқ "тафсилотлар" билан пуфакдек шиширилган, гўё раиснинг посбон хотинига "хушторлиги"ни билиб қолгани-ю, иккаласини "тўшақда ушлаб олганигача", "семириб", беҳаё сахналар билан "бойитилган", тирик қолган йи-

гит эса ўлганга чиқарилганди.

Салкам қирқ ёшга кирган Омонжон Назиров маҳалла фуқаролар йиғининг раиси сифатида яхши ишлаб юрган, қишлоқда ўзига яраша обрў-эътибор қозонган, тўй-маъракаларнинг бошида туриб, турли масалаларни оқсоқоллар билан бамааслахат, одилона ҳал этишга интилиб, кексаларнинг дуосини олаётган эди. Уни яхши билган кишилар жиноятга, қотилликка қўл ура олишини тасаввур қилишга олма, уларнинг назарида аллақандай англашилмовчилик юз бергандай туюларди. Оиласи тинч-тотув, хотини Донохон кўшни МФЙда котиба бўлиб ишлаётганди.

— Саккизинчи октябрь куни қишлоғимиздаги дўкон олдида Боқижон улфатлари билан ароқ ичаётганди, — деди судланувчи суд мажлисида дастлабки терговдаги қўрсатмасини тасдиқлаб. — Унга эрталабдан ичиб олмасдан, хизмат вазифини адо этиши зарурлигини уқирганимда, "менга ақл бўлгунча, хотинингни тийиб олгин", деди. Нега хотинимни орага қўшяпсан, десам, тиржайиб, кетиб қолди. Унинг гаплари, тиржайган башараси юрагимга пичоқдай ботиб, тинчинми ўғирлади. Нима сабабдан сени бузуққа чиқаряпти, дея хотиним билан уришдим. Юзлаштираман, агар ўзингни оқлай олмасанг, тўрт томонинг қибла, дедим. Орадан икки кун ўтгач, уч-тўрт марта қатнаб, теримчиларни маршамда пахтазорга элтиб қўганимдан кейин, пешин пайти Навбахор қишлоғига бориб, дўкондан бир шиша ароқ ва қолбаса олдим. Машинани Жангетмон қишлоғи ҳудудидаги дала йўлида тўхтатиб, ароқнинг 300 граммчасини ичдим...

Кайфи тарақ бўлиб қолган Омонжоннинг миёсида хотинини бузуққа чиқарган Боқижондан ўч олиш фикри чарх уради. Унинг қўл телефонида кўнғирок қилади. Каердалигини сўрайди. Сўнгра хотини телефонда қақиради. "Юсуфбек" фермер хўжалигига етиб келишини, Боқижон билан иккаласини юзлаштиришини айтади. Фермер

хўжалиги даласининг четига бориб, катта йўлда уларни кута бошлайди. Боқижонни машинасида босиб юбориб ўлдириб юбориш хаёли фикрузирини эггаллайди.

— Теримчиларни "Юсуфбек" фермер хўжалигига олиб бориб, соат ўн бирларда Фанижон ва Эркинжонлар билан тамадди қилдик, юз граммдан ароқ ичдик, — дейди тирик қолган жабранувчи Б.Узақов. — Теримчилар пул тарқатишаётган пайтда қўл телефонимга Омонжоннинг хотини Донохон телефон қилди...

Котиба аёл телефонда эримга мени бузуқ хотин, деб айтибсан, исботлаб берасан, дейди. Боқижон "нотўғри тушунибди, менга кўчада ақл ўргатганида, хотинингга хўжайинчилик қиласан, деган маънода гапирганим", деб ўзини оқлайди. Донохоннинг "Эрим хозир олдинга "разбор"га кетяпти, сени соғ қўймайди", деган гапларига жавобан сўкиниб, телефонини ўчириб қўяди. Соат кундузи учларда Боқижон Фанижон ва Эркинжонлар билан катта йўл бўйига чиқадди. Эркинжон йўл четига турган Омонжоннинг машинасига қараб юради. Тўсатдан шахт билан қўзғалиб, устига босибри келаётган "Жигули"дан ўзини четга олишга арағ улғурди. Машина Боқижонни чап қаноти ва олд ойнаси билан уриб, ариққа қулатади. Сўнгра бурилиб, ариқ ичида ётган йигитни олд гилдираклари билан босмоқчи бўлганда, машинанинг қорин қисми дўнғликка тиралиб қолади. Юғуриб келган Фанижон машинанинг тўрсидан бўлиб ёрилган олд ойнасини уриб туширади. Рунда маст ҳолда ўтирган Омонжонни эшикдан тортиб тушириб, юзига мушт солади. Сўнгра даладан ёрдამга юғуриб келган Маҳмуджон ва Эркинжон учаласи машинанинг олдини кўтариб, остида ётган Боқижонни тортиб чиқаришади. Йўловчи машинада уни туман марказидаги шифохонага олиб боришади. Боқижон беш-олти кун касалхонада ётиб, тузалиб қақиди. Унинг кўнғлида гина-адоватдан асар ҳам йўқ, мастлигида бехос оғзидан чиқиб кетган гапларидан пушаймон, шу боис, суд мажлисида Омонжонга имкон қадар енгил жазо тайинлашни сўрайди.

Айтилган сўз, отилган ўқ. Юнон донишманди айтганидай, дунёдаги энг ширин нарса ҳам, энг ачиқ нарса ҳам — тил. Энг яқин дўст ҳам, энг ёвуз душман ҳам — тил. Кайфи тарақлигида МФЙ раисига менга ўшиқирма, уйда хотинингга хўжайинчилик қиласан, деган маънода айтган, "хотинингни тийиб ол", деган жумласи туфайли бир ўлимдан қолган Боқижон ўзига тегишли хулоса чиқариб олса, ичкиликни бас қилса, ажаб эмас.

Хонадон соҳиби ҳовлидаги юмушларни бажариб бўлиб, энди уйга кирган ҳам эди, эшик тақиллаб қолди. "Ким бўлса ҳам, совуққа қолмасин", — дея ташқарига шошилди. Чиқиб қараса, қўшини Санжар турибди.

Ичкилик касофати

Аброр АБДУЛЛАЕВ,

Бош прокуратура бошқарма АМИБ катта терговчиси

"Оббо, яна кайфи тарақ-ку! Шу бола ҳеч тинчлик бермади, бермади-да! Ҳали ичиб олиб тўполон қилади, ҳали хотини билан болаларини уйдан ҳайдайди. Буларнинг ўртасига тушавериб, чарчаб ҳам кетдим...". У шу каби фикрларни хаёлидан ўтказар экан, Санжар(исм-фамилиялар ўзгартirilган)нинг узатган қўлини сиққанча, кўчага бошлади. Ташқарига чиқшгач, "нима дейсан?" дегандек, йигитнинг кўзига тикилди.

— Кўчкор ака, бизниқига бормасангиз бўлмайди, — Санжар шундай дея унинг қарашига дош беролмай, саросима қулган нигоҳини ерга тикди.

— Ҳа, яна бир балони бошладингми? Сен болани дастингдан уйимда тинчгина ўтира оламанми ё йўқми?

— Йўқ, — у шундай дегач, бироз жим турди. Кейин бошини кўтариб, овози титраганча, — ҳозиргина Азиз акамни ўлдириб қўйдим, — деди.

— Нима, ўлдириб қўйдим?! Эсинг жойидами? Нималар дейсан, ўзи? Нега Азиз акамни ўлдирасан?

— Сўраманг, ака. Ундан кўра, милицияга хабар беринг, — Санжар шундай дея уйи томон йўл олди. Қўшини бўлса унга ишонини ҳам, ишонмаслиқни ҳам билмай, бироз қаловлаиб турди-да, кейин Санжарнинг орқасидан югурди.

Улар олдинма-кетин ичкарига киришгач, Санжар хонанинг бурчагига ишора қилди. Кониға беланган ҳолда кўрпага ўраб қўйилган Азизнинг жасадига кўзи тушган қўшнинг ўтақаси ёрилгазди. Аммо шу заҳоти ўзини кўлга олиб, ташқарига гизиллади. Углини қақирди-да, тезда маҳалла раисини топиб, Санжар акасини пичоқлаб қўйгани ҳақида милицияга хабар бериши кераклигини тайинлади.

Мудҳиш хабар зумда ҳаммаёққа ёйилди. Кўп ўтмай прокуратура ҳамда милиция ходимлари етиб келишди ва воқеа жойини кўздан кечириш баробарида, суриштирув ишларини бошлаб юборишди.

Санжар Мухиддинов дастлабки терговдаёқ марҳум Азиз Мухиддинов унинг она бир, ота бошқа акаси бўлишини, 1 январь куни маст ҳолатда уйига кириб келгани, бу ерда икки-уч кун яшагани, фожиа юз берган куни унинг тақлифи билан қўшниқидан вино олиб келгач, ака-ўка бирга ичишгани, кейин акасининг талабига кўра яна вино олиб келгани, кўп ўтмай Азиз маст бўлиб қолиб, уни ҳамда отасини ҳақорат қилгани, бунга чидай олмай, у билан ёқа бўғишгани, шу орада столдаги пичоқни олиб, акасининг бўйин қисмига ургани ҳақида кўрсатма бериб, айбига иқроф бўлди.

Ушбу жиноят ишини кўриб чиққан суд акасининг қотилига айланган укага нисбатан тегишли жазо тайинлади. Тўғри, четдан қараганда, жиноятчи қилмишига яраша жазоланди. Аммо, хулоса ўрнида маъкру жиноятнинг содир этилишига сабабчи бўлган омил ҳақида, аниқроғи спиртли ичимлик борасида икки оғиз тўхталиб ўтиш ўринли бўлса керак.

Маълум бўлишича, ака-укалар спиртли ичимлик истеъмол қилишга маълум даражада ружу қўйганлардан экан. Ака-укани яхши таниганлар ҳам бу ҳақда кўрсатма беришар экан, фожиа юз беришидан икки-уч кун аввал Азизни бозорда маст ҳолда кўришгани, унинг юз-кўзларига кўкарган бўлиб, нима бўлгани ҳақида сўрашганида, йиқилиб тушдим, деб жавоб берганини таъкидлашган. Ичкилик билан ошно тутинганнинг бири икки бўлмаслиги, бу бало жуда кўплаб жиноятларга сабаб бўлиши ҳам бор гап.

Ичкилик ҳақида Хусрав Деҳлавийнинг шундай сатрлари бор: Биринчи қадаҳдан сархуш бўлган паст, Иккинчи қадаҳдан тамом бўлар маст.

Мастлик ҳеч қачон яхшиликка етакламайди. Маст одам нима қилаётгани ҳақида ўйлаб ҳам ўтирмай, қилмишига жавоб беришга ожиз аҳволга тушади. Бундай ҳолатдаги кимсининг охири оқибатда жиноятга қўл уришига ҳеч қим кафолат бера олмайди. Бунга юқорида ўзингиз ҳам гувоҳ бўлдингиз.

ДИҚҚАТ ТАНЛОВ!

ХУРМАТЛИ ТАДБИРКОРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 25 апрелдаги "2012-2013 йилларда давлат мулкни хусусийлаштириш дастури тўғрисида"ги ПҚ-1743-сонли Қарорига асосан ноли харида қийматида инвестиция мажбуриятлари эвазига бепул бериш бўйича танлов эълон қилинади.

Танлов ўтказиш мuddати — 2013 йил 17 июль, 2 август, 18 сентябрь, 4 октябрь.

Танлов ўтказиш жойи — Қашқадарё вилоят ҳокимлиги.

Танловга қўйилган объектлар ва ТАНЛОВ ШАРТЛАРИ

№	Объект номи	Жойлашган жойи	Тармоққа мансублиги	Танлов шарти		
				Инвестиция сўммасининг энг кам миқдори (млн. сўм)	Инвестиция қиритиш мuddати (йил)	Яратилган янги иш ўринлари (дона)
1	Қурилиши тугалланмаган 2 қаватли турар жой биноси ва иншоотлари	Нишон тумани, Наврўз МФЙ.	Ҳокимият	350,0	2	Турар жой

Танловда тегишли ҳужжатларни тақдим этган ҳамда танлов савдоси объекти бўйича белгиланган энг кам инвестиция мажбуриятдан кам бўлмаган миқдорда активлар, шу жумладан, пул маблағлари эга бўлган барча жисмоний ва юридик шахслар, шу жумладан, Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари (хорижий сармоядорлар) қатнашишлари мумкин.

Танловда қатнашиш учун инвестор эълон қилинган танлов ўтказиш санасидан камидан уч кун олдин ҳудудий комиссиянинг кўриб чиқиши учун муҳрланган ёпиқ конвертда қуйидаги ҳужжатларни танлов комиссиясининг ишчи органи — вилоят Давлат рақобат бошқармасига тақдим қилади:

1. Танловга қатнашиш истаги билдирилган ариза.
2. Юридик шахсларга Низом, охириги ҳисобот даври (чорак, йил)даги бухгалтерия баланси ҳамда аудитор хулосаси нусхалари, хизмат кўрсатувчи банкдан тўловга лаёқатлиги тўғрисида маълумотнома.

Жисмоний шахсларга паспорт нусхаси, белгиланган инвестиция сўммасининг энг кам миқдордан кам бўлмаган миқдорда активлар, шу жумладан, пул маблағлари мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжатлар.

3. Номзод вақилига амалдаги қонунчиликка асосан берилган ишончнома (агар номзод ишончли вақил кўрсатса).

4. Танлов натижаларини маълум қилиш учун манзил, телефон ёки факс рақами.

5. Алоҳида муҳрланган конвертда солинган танлов таклифи.

Танлов таклифида бизнес-режа, бажариш мuddатлари кўрсатилган ҳолда инвес-

тиция дастури (лойиҳа), асбоб-ускуналар етказиб бериш (агар у назарда тутилган бўлса), унинг технологик параметрлари, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг режалаштирилган ассортиментни ва унинг рақобатбардорлиги, хомашё ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, мавжуд асбоб-ускуналар ва ишлаб чиқариш майдонларидан фойдаланиш тадбирлари, қутилаётган иқтисодий самара, шунингдек, сотиш объектини молиявий-ҳўжалик жиҳатдан соғломлаштириш ёки унинг ҳудуддан ҳўжалик мақсадида фойдаланишни тиклаш бўйича инвесторнинг бошқа мажбуриятлари ва режалари қайд этилган бўлиши керак.

Танлов иштирокчиси голиб деб топилган тақдирда, 10 кун мuddат ичида танлов объектини мустақил баҳоловчи ташкилотга баҳолатида баҳолаш хизмати билан боғлиқ харажатларни ўзи тўлайди.

Танловда иштирок этишни истаган шахслар ҳудудий танлов комиссиясига, вилоят ҳокимлигига ёки вилоят Давлат рақобат бошқармасига мурожаат қилишлари мумкин.

Шунингдек, танлов шартлари ва қўшимча маълумотлар юзасидан Қашқадарё вилоят ҳокимлиги ҳузурдаги ҳудудий танлов комиссиясининг ишчи органи ҳисобланган вилоят Давлат рақобат бошқармасига мурожаат қилиш мумкин.

Манзил: Қарши шаҳри, А.Темур кўчаси 43-уй. Вилоят Давлат рақобат бошқармаси

Маълумот учун тел.: (8-375) 225-03-11, 225-02-31, 225-03-51.

Хизматлар лицензияланган

ХУРМАТЛИ ТАДБИРКОРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲУДУДИЙ ТАНЛОВ КОМИССИЯСИ ИШЛАМАЁТГАН, БЎШ ТУРГАН ВА ҚУРИЛИШИ ТУГАЛЛАНМАГАН ДАВЛАТ МУЛКИ ОБЪЕКТЛАРИНИ ИНВЕСТИЦИЯ МАЖБУРИЯТЛАРИ ЭВАЗИГА БЕПУЛ БЕРИЛИШИ БЎЙИЧА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

№	Объект номи	Жойлашган манзили	Балавса савдоси	Танлов шартлари			Танлов ўтказиш кўни	
				Фаолият тури	Энг кам инвестиция миқдори (млн. сўм)	Бажариш мuddати		Яратилган янги иш ўринлари
<i>Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 25 апрелдаги "2012-2013 йилларда давлат мулкни хусусийлаштириш дастури тўғрисида"ги ПҚ-1743-сонли Қарорининг 2-иловасига асосан "нол" харида қийматида сотилиши белгиланган объектлар рўйхати</i>								
1	Қурилиши тугалланмаган кўп қаватли турар жой бино ва иншооти	Тошкент вилояти, Бўстонлик тумани, Газалкент шаҳри	Маҳаллий ҳокимият		500	2 йил	5	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
2	Жанубий қонбошқарманнинг 2-сонли автоколоннаси	Тошкент вилояти, Ангрэн шаҳар, Красногорск кўрғони	НКМК		100	3 йил	10	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
3	Қурилиши тугалланмаган турар жой бино ва иншооти	Тошкент вилояти, Олмалик шаҳар, 5/2 кичик ноҳия	Маҳаллий ҳокимият		500	2 йил	5	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
4	Бўш турган савдо маркази (супермаркет)	Тошкент вилояти, Олмалик шаҳар, Примкулова кўчаси	Маҳаллий ҳокимият		1 000,00	3 йил	15	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
5	Қурилиши тугалланмаган ётқонхона бино ва иншооти	Тошкент вилояти, Чирчиқ шаҳар, Ломоносова кўчаси	Маҳаллий ҳокимият		500	2 йил	10	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
6	Қурилиши тугалланмаган ётқонхона бино ва иншооти	Тошкент вилояти, Зангиота тумани, А.Каримов кўчаси	Маҳаллий ҳокимият		500	2 йил	5	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
<i>Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 8 июлдаги "Ишлагаётган, бўш турган ва қурилиши тугалланмаган давлат мулк объектларини ноозиқ-овқат истеъмол тоғарлари ишлаб чиқаришни таъкид этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 141-сонли Қарорига асосан "нол" харида қийматида сотилиши белгиланган объектлар рўйхати</i>								
7	Фойдаланишда бўлмаган болалар боғчаси биноси	Ангрэн шаҳри, 5/5-даха	Ангрэн шаҳар ХТБ	ноозиқ-овқат истеъмол тоғарларини ишлаб чиқариш	1 000	2 йил	200	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
8	Қурилиши тугалланмаган ип йигирув фабрикаси бино ва иншоотлари	Бўқа тумани, "Б.Умаров" номида фу ҳудуди	"Ўзбекистон саноат" ДАК	тўқимачилик маҳсулотларини ишлаб чиқариш	10 000	2 йил	200	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
9	Қурилиши тугалланмаган шифохона биноси	Бўқа тумани	Маҳаллий ҳокимият	ноозиқ-овқат истеъмол тоғарларини ишлаб чиқариш	2 000	2 йил	100	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
10	Фойдаланишда бўлмаган собиқ 6-сонли мактаб биноси	Чиноз тумани, Янги Чиноз шаҳарчаси фуқаролар йиғини	Маҳаллий ҳокимият	ноозиқ-овқат истеъмол тоғарларини ишлаб чиқариш	2 500	2 йил	100	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
11	Қурилиши тугалланмаган болалар боғчаси биноси	Ангрэн шаҳри, 2/2-даха	Маҳаллий ҳокимият	ноозиқ-овқат истеъмол тоғарларини ишлаб чиқариш	1 000	2 йил	200	Биринчи танлов савдоси 2013 йил 8 июль кўни ва ушбу кўни сотилмаган тақдирда ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни
<i>Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 27 апрелдаги "2011-2012 йилларда Тошкент вилоятининг Пискент туманини ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга доир комплекс чора-тадбирлар дастурини амалга ошириш тўғрисида"ги 120-сонли Қарорига асосан "нол" харида қийматида сотилиши белгиланган объектлар рўйхати</i>								
12	Фойдаланилмаётган ва бўш турган поляклинника биноси	Пискент тумани, А.Темур кўчаси	Маҳаллий ҳокимият	Тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш	500	2 йил	40	Ҳар ойнинг биринчи ва учинчи душанба кўни

Танлов ўтказиш жойи — Тошкент вилояти ҳокимияти биносидан.

Манзил — Тошкент шаҳар, Амир Темур шоҳ кўчаси, 17-уй.

Танловда тегишли ҳужжатларни тақдим этган ҳамда танлов савдоси объекти бўйича белгиланган инвестиция мажбуриятини бажариш учун актив ва пул маблағларига эга бўлган барча жисмоний ва юридик шахслар, шу жумладан Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари қатнашишлари мумкин.

Танловда қатнашиш учун талабгор ёки унинг вақили танлов ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган танлов ўтказилиши кунидан камидан уч кун олдин ҳудудий танлов комиссияси кўриб чиқиши учун қуйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан қилариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармасига танловда қатнашишга бюртманомани икки нусхада тақдим этади:

юридик шахслар учун — Низом, давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳнома, охириги ҳисобот даври (чорак, йил)даги бухгалтерия баланси ҳамда аудитор хулосаси (агар аудиторлик текшируви ўтказилган бўлса) нусхалари, хизмат кўрсатувчи банкдан маълумотнома, шунингдек тўлиқ ваколатли вақилнинг танловда қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, тўлиқ ваколатли вақил танловда қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вақилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

танлов ҳужжатларига мувофиқ тузилган ва қуйидагиларни ўз ичига оладиган икки нусхадаги муҳрланган конвертларга солинган танлов таклифлари; инвестиция мажбуриятларининг таклифи этилаётган миқдори, уларни тўлаш шакли, мuddати ва шартлари;

бизнес-режа, бажариш мuddатлари кўрсатилган ҳолда инвестиция дастури

(лойиҳа), асбоб-ускуналар етказиб бериш (агар у назарда тутилган бўлса), унинг технологик параметрлари;

ишлаб чиқариш режалаштирилаётган маҳсулотнинг ассортименти ва унинг рақобатбардорлиги; хомашё, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, мавжуд асбоб-ускуналар ва ишлаб чиқариш майдонларидан фойдаланиш тадбирлари, қутилаётган иқтисодий самара;

сотиш объектини молиявий-ҳўжалик жиҳатдан соғломлаштириш ёки унинг ҳудуддан ҳўжалик мақсадларида фойдаланишни тиклаш бўйича инвесторнинг бошқа мажбуриятлари ва режалари.

Тақдим этилган ҳужжатларнинг барча варақлари талабгорнинг муҳри ва имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак.

Танловда иштирок этишни истаган шахслар ҳудудий танлов комиссиясига - Тошкент вилояти ҳокимлиги ёки Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан қилариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармасига мурожаат қилишлари мумкин.

Манзил: 100077, Тошкент шаҳри, Мустикалик шоҳ кўчаси, 107-уй. Телефонлар: (8-371) 268-23-21, 268-29-77 факс: 268-29-44

Хурматли тадбиркорлар ва ишбилармонлар! Танлов савдоларида қатнашиш учун ҳужжатларни топшириш ва савдоларни ўтказиш жараёнида қонунбузарликлар ва ўз ҳуқуқларингиз пиймол қилиниш ҳолатлари ёки ошкоралик таъминланмаганини ҳолатлари рўй берган тақдирда Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан қилариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 ишонч телефон рақамига ва hususiyiashtirish@mail.ru электрон почта манзилига хабар қилишингиз ёки Тошкент вилояти ҳокимлигининг (8-371) 236-27-70 телефон рақамларига қўнғироқ қилишингизни сўраймиз.

Хизматлар лицензияланган

ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

**“Асака” банк (ОАЖ) жамоаси куйидаги
миллий валютадаги
муддатли янги омонат турини таклиф этади.**

«НАВРЎЗ 2013»

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 13 ой бўлиб, ҳисобланган
фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

**Барча омонатларингиз
Фуқароларнинг
банклардаги омонатларини
кафолатлаш фонди
томонидан кафолатланади!**

Сизнинг омонатларингиз:

- ☑ солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод;
- ☑ маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади;
- ☑ эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда;
- ☑ миқдори чекланмаган.

**“Асака” банк (ОАЖ) сармоянги
сақланиши ва кўпайишини
кафолатлайди!**

Ушбу омонат турини банкнинг барча филиалларида очиш мумкин.
Мурожаат учун: «Асака» банк (ОАЖ) филиаллари телефонлари:
120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13
Автотранспорт филиали	371	120-39-95
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36
Юнусобод филиали	371	221-80-67
Сирғали филиали	371	258-67-49
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13
Андижон вилоят филиали	374	224-40-96
Асака филиали	374	233-13-69
Фарход филиали	374	226-97-53
Фарғона вилоят филиали	373	224-70-83
Марғилон филиали	373	237-12-37
Олтириқ филиали	373	432-10-11
Кўкон филиали	373	552-61-04
Наманган вилоят филиали	369	226-94-75
Навоий вилоят филиали	436	223-54-32
Зарафшон филиали	436	573-18-78
Бухоро вилоят филиали	365	223-71-94
Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Самарқанд вилоят филиали	366	231-08-86
Афросиёб филиали	366	221-77-56
Қашқадарё вилоят филиали	375	221-12-93
Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Хоразм вилоят филиали	362	226-97-78
Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Хизматлар лицензияланган

**«КО'СНМАС МУЛК САВДО ХИЗМАТИ» МЧЖ Навоий вилоят филиали бошланғич баҳоси
босқичма-босқич ошиб бориш тартибида ўтказиладиган очик аукцион савдоларига таклиф этади.**

Савдога Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 25 апрелдаги ПҚ-1743-сонли қарорига, Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Навоий вилоят ҳудудий бошқармасининг 2013 йил 24 апрелдаги 50-П-сонли буйруғига асосан, “Ўзбекистон ҳаво йўллари” МАК балансидаги, Навоий шаҳар Х.Дўстлиги кўчаси 52-уй Г корпусида жойлашган, бошланғич баҳоси — 463 989 430 сўм бўлган (кейинги ўринларда “Давлат активи” деб юритилади) “Собиқ авиакасса биноси” фаолият тури сақлаб қолинган ҳолда очик аукцион савдосига қўйилмоқда.

— **Балансда сақловчининг номи:** “Ўзбекистон ҳаво йўллари” МАК.

— **Фаолият-ихтисослиги:** Авиачипталарини сотиш.

Савдо 2013 йил 10 июнь кuni соат 11:00да бўлиб ўтади. Буюртманомалар расмий иш кунлари соат 10:00дан 16:00гача қабул қилинади (13:00дан 14:00гача тушлик). Буюртманомаларни қабул қилишнинг охириги муддати: 2013 йил 7 июнь кuni соат 18:00.

Юқоридаги “Давлат активи” 2013 йил 10 июндаги савдода сотилмаган тақдирда, такрорий аукцион савдолари 2013 йилнинг 21, 28 июнь ва 2013 йил 5 июль кунлари соат 11:00да бўлиб ўтади. Такрорий савдолар учун буюртманомалар қабул қилишнинг охириги

муддати: 2013 йил 21 июндаги савдо учун 2013 йил 19 июнь кuni соат 18:00; 28 июндаги савдо учун 2013 йил 26 июнь кuni соат 18:00; 5 июлдаги савдо учун 3 июль кuni соат 18:00.

Талабдорлар “Давлат активи” бошланғич баҳосининг 15 фоиздан кам бўлмаган миқдордаги закалат пулини буюртманомалар қабул қилинадиган охириги кунгача АТ “Ипотекабанк” Навоий филиалидаги 20208000504920609007, МФО 00205, ИНН 207122519 х/рга тўлашлари шарт.

Савдо натижаларига кўра голиб чиққан иштирокчига 20 кун ичида сотувчи (Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат

қўмитаси Навоий вилоят ҳудудий бошқармаси) билан олди-сотди шартномасини расмийлаштириш мажбурияти юклатилади.

Тўланган закалат “Давлат активи” сотилиш баҳосининг 15 фоизидан камни ташкил этса, савдо голиби давлат активининг олди-сотди шартномаси тузилгунга қадар сотувчи ёки савдо ташкилотчисининг банк ҳисоб рақамига етишмаётган суммани тўлаши шарт.

Буюртманомалар қабул қилинадиган ва аукцион ўтказиладиган манзил: Навоий шаҳар, П.Очилов кўчаси, 24-уйда бўлиб ўтади. rieltssavdo@inbox.uz
Тел: (8-436)224-15-61, www.1kms.uz
Лицензия: RR-0001.

Хизматлар лицензияланган

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Hakimboy HALIMOV Baxtiyor NAZAROV
Abbosxon SANGINOV (Bosh muharrir o'rinbosari)
Muxtor ZOIROV Kamoliddin ASQAROV
Gulnoza RAHIMOVA (mas'ul ko'itib v.b.)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Akademik
Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40,
233-10-53
Faks: 233-10-53,
233-64-85

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma **J-7081.52.817** nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: **M.DUSIYAROVA**
Musahhah: **M.QAMBAROV**
Navbatchi: **O'.DEHQONOV**
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonada manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot
va axborot agentligida
2009-yil 12-oktabrda
0188-raqam bilan
ro'yxatga olingan.

